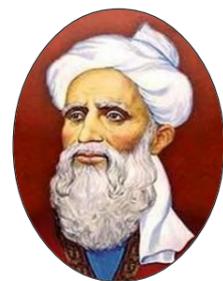

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.kgu.tj **№1 (253) 15 апрели соли 2017, шанбе (оғози нашр: соли 1994)**

ТАСДИҚИ РАМЗИ "СОЛИ ҶАВОНОН" АЗ ҶОНИБИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аз миёни якчанд намуди рамзҳои пешниҳоднамудаи рассомони ҷавон беҳта-

рин рамзи "Соли ҷавонон"-ро тасдиқ намуданд.

Рамзи мазкур намуди доирашакл дошта, дар атрофи ҷалқои сабз тасвир ёфтааст, ки аз сарсабзии кишвар ва озодии ҷавонон ша-

ҳодат медиҳад. Дар ҷалқо матни "СОЛИ ҶАВОНОН" ва "2017" ҷойгир шудааст, ки ифодагари моҳияти рамз мебошад.

Дар мобайни рамз курраи замин, дар рӯи он харитаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Парчами миллӣ ва тоҷ ҷойгир буда, аз ягонагӣ ва соҳибистиқлолии давлат далолат медиҳад.

Дар болои харитаи Тоҷикистон ба таври рамзӣ се нафар ҷавонони дастбадаст бо рангҳои ҳамшабеҳи Парчами миллӣ тасвир ёфтаанд, ки ифодагари муттаҳидӣ, хушбахтӣ ва созандагии насли наврас мебошад.

Вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, воситаҳои ахбори омма метавонанд аз рамзи "Соли ҷавонон" васеъ истифода баранд.

www.president.tj

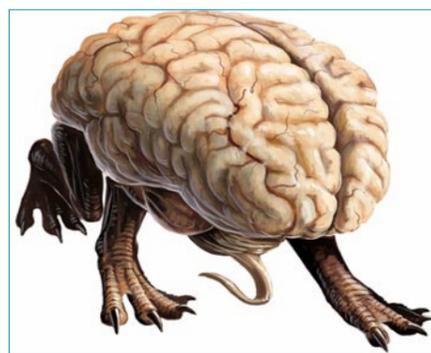
САГИЗОВ БАКТОВАР - БОКСЁРИ № 1

МУЪМИН АҲМАДИ: ТАБЛИҒИ РАСОҲОИ ТОҶИК ЗИДДИ ДИИШ МУАССИР БУД

ИНТЕЛЛЕКТ ЧИСТ?

БУНЁДГУЗОРИ ТАЪРИХИ АФКОРИ ЗАБОНШИНОСИИ ФОРСУ ТОҶИК

ДАСТАИ ДОНИШГОҶ СОҶИБИ ЧОМ ШУД!

ДАР КАДОМ ҲОЛАТ ДУРҶ ГУФТАН ЧОИЗ АСТ?

БЕҶАЁИ ВА ЭСТРАДАИ ПЌСИДА

ДАСТАИ ДОНИШГОҶ СОҶИБИ ЧОМ ШУД!

Рӯзҳои 29-30.03.2017 бо ташаббуси Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Фестивал-озмуни донишҷӯён миёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии мамлакат ҷиҳати дарёфти соҳибистеъдодҳои ҷавони эҷодкор бахшида ба "Соли ҷавонон" дар шаҳри Душанбе баргузор гашт. Дар фестивал дастаҳои донишҷӯёни муассисаҳои олии ҷумҳурӣ ширкат

варзиданд. Даври ниҳони озмун дар Маркази ҷумҳуриявии фаҳангии ҷавонон "Ориёно" баргузор гашт. Дар фестивал дастаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо роҳбарии Каримов Далер, сардори шӯбаи кор бо ҷавонон, аъзоён Саидзода Розия, донишҷӯи соли 2-юми факултаи филологияи тоҷик ва журналистика, Замираи Солеҳбой, донишҷӯи соли 2-юми

факултаи молиявӣ иқтисодӣ, Арабови Фирӯз, донишҷӯи соли 4-уми факултаи филологияи хориҷӣ, Майсараи Назирмад, магистранти соли 1-уми факултаи омӯзгорӣ ва Акбарови Мақсуд, магистранти соли 1-уми факултаи физика, математика ва информатика иштирок намуданд.

Санаи 1-уми апрели соли қорӣ ҷамъбасти фестивал-озмун дар Филармонияи давлатии ба номи Акашариф Ҷураев доир гардид, ки аз дастаи донишгоҳи Акбарови Мақсуд, магистранти соли 1-уми факултаи физика, математика ва информатика иштирок ва баромад намуда, соҳиби диплом гардид. Инчунин, дар натиҷаи дастаи донишҷӯёни донишгоҳ дар ин фестивал соҳиби Ҷоми Фестивал-озмуни донишҷӯён миёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии мамлакат ҷиҳати дарёфти соҳибистеъдодҳои ҷавони эҷодкор бахшида ба "Соли ҷавонон" гардидаанд.

САГИЗОВ БАХТОВАР - БОКСЁРИ № 1

Таърихи 26-30.03.2017 бо ташаббуси Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чемпионати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба "Бокс" бахшида ба ҷашни Наврӯзи байналмилалӣ дар шаҳри Душанбе доир гардид.

Дар ин чемпионат донишҷӯи соли 2-юми факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифои ҳарбӣ Сагизов Бахтовар дар вазни 52 килограмм иштирок намуда, сазовори ҷойи 1-ум гардид.

Мо Бахтоварро ба ин муваффақияташ табрик гуфта, хоҳони зиндагии шоиста ва бурдборӣҳои нав ба нав бахраш таманно дорем.

ШАРИПОВ НЕКРҶЗ - БОКСЁРИ № 2

Таърихи 26-30.03.2017 бо ташаббуси Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чемпионати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба "Бокс" бахшида ба ҷашни Наврӯзи байналмилалӣ дар шаҳри Душанбе доир гардид.

Дар ин чемпионат донишҷӯи соли 1-уми факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифои ҳарбӣ Шарипов Некрӯз дар вазни 69 килограмм иштирок намуда, сазовори ҷойи 3-юм гардид.

Мо Некрӯзҷонро ба ин муваффақияташ табрик гуфта, хоҳони зиндагии шоиста ва бурдборӣҳои нав ба нав бахраш таманно дорем.

ҲУСНОРОИ САЙҶОМИДДИН - БОКСЁРИ № 3

Таърихи 26-30.03.2017 бо ташаббуси Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чемпионати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба "Бокс" бахшида ба ҷашни Наврӯзи байналмилалӣ дар шаҳри Душанбе доир гардид.

Дар ин чемпионат донишҷӯи соли 4-уми факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифои ҳарбӣ Хуснорои Сайҷомиддин дар вазни 51 килограмм иштирок намуда, сазовори ҷойи 2-юм гардид.

Мо Хуснорои азизро ба ин муваффақияташ табрик гуфта, хоҳони зиндагии шоиста ва бурдборӣҳои нав ба нав бахраш таманно дорем.

ИХТИРОИ АМИНҶОН

БО ДИПЛОМ ҚАДРОНӢ ШУД!

Таърихи 14.03.2017 дар Телевизиони Сафина озмуни "Ихтироъ" баргузор шуд, ки аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ донишҷӯи соли 2-юми факултаи физика, математика ва информатика Назаров Аминҷон дар ду даври озмун ширкат варзида, барои иштироки фаълони ва руйномаи ихтирооташ соҳиби Диплом гардид.

СЕМИНАРИ ОМУЗИШИ ОИД БА ПАЙДО КАРДАНИ МАЛАКАҶОИ ВОЛОНТЕРӢ

Маркази рушди касбият ва инноватсия тасмим гирифтааст, ки ҳафтае ду маротиба дар байни донишҷӯёни факултаҳои семинарҳои омӯзиши барои рушди малакаҳои "Ихтиёрӣ" (волонтерӣ), "Пешсафӣ" (лидерство), "Ҷӣ тавр пайдо кардани ҷойи кор" ва семинарҳои "Иқтисодӣ"-ро гузаронад.

Тибқи нақшаи кории марказ санаи 4.04.2017 дар толори ошёнаи дуҷуми бинои маъмури семинар-омӯзиш оид ба рушди малакаҳои "Ихтиёрӣ" доир кар-

да шуд, ки донишҷӯёни ҳамаи факултаҳо иштирок доштанд. Дар семинар роҳбари маркази рушди касбият ва инноватсия Абдуллоев Абдулазиз оид ба самти кори марказ ба донишҷӯён маълумот дод. Мутахассиси марказ Назрулло Шарипов оид ба ҷалби донишҷӯён ва ҷӣ тавр навиштани лоиҳаи инноватсионӣ баромад намуд. Баъдан семинар бо паҳши видео-ролики тарбиявӣ, ки хусусияти волонтерӣ дошт, оғоз гардид ва иштирокчиён фикру ақидаҳои худро

оид ба видеои пахшшуда баррасӣ карданду мутахассиси марказ Муқимӣ Муборак оид ба мафҳуми ихтиёрӣ, ўҳдадорӣ ва вазифаҳо, имкониятҳои ихтиёрӣ ва ҳуқуқи ўҳдадорӣ ихтиёрӣ маълумот дод, бозӣҳои зеҳнӣ гузаронид. Мутахассиси дигари марказ Умедҷон Иззатов бошад, оид ба ҳуқуқи ўҳдадорӣ роҳбар, усулҳои дастгирии ихтиёрӣ ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи волонтерон" маълумот доданд.

Дар раванди семинар иштирокчиён ба 4 гурӯҳ тақсим шуда, дар бораи "Ихтиёрӣ кист?", "Ки ихтиёрӣ шуда метавонад?" ва "Ихтиёрӣ кадом хусусиятҳоро бояд доро бошад?" баромад карда, баҳсу мунозира карданд.

Бояд қайд кард, ки чунин семинар бори аввал дар донишгоҳ гузаронида шуд ва аз тарафи донишҷӯён хоҳиши иштирок дар чунин семинарҳо боз ҳам зиёд шуд. Баъд аз ҷамъбасти семинар хоҳиши донишҷӯён ба ихтиёрӣ шудан пайдо шуда, тасмим гирифтанд, ки гурӯҳи махсуси волонтерӣ худро дар назди маркази рушди касбият ва инноватсия ташкил диҳанд.

ТАЪСИСИ КИНОТЕАТРИ ХУРД ДАР ДОНИШГОҶ

Таърихи 31.03.2017 бо ташаббуси Маркази рушди касбият ва инноватсияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ барои хушу бофароғат гузаронида ни айёми донишҷӯёни донишҷӯён ва омӯзгорон дар толори калони ошёнаи дуҷуми бинои маъмури таълимии донишгоҳ кинотеатри хурд таъ-

сис дода шуд.

Муассисон тасмим гирифтаанд, ки минбаъд филмҳои ҷиҳати таълимӣ ва тарбиявӣ доштаро ҳар ҳафта ба намоиш гузоранд.

Дар суҳбат бо хабарнигори рӯномаи "Анвори дониш" сардори Маркази рушди касбият ва инноватсия Абдуллоев Абдулазиз мақсад аз ташкил наму-

дани кинотеатри хурд дар донишгоҳро пеш аз ҳама дар дигаргун намудани ҳаёти донишҷӯёни донишҷӯён ва омӯзгорон баён намуд. Ў чунин гуфт, ки барои тарбият намудани донишҷӯён бо истифода аз видеоҳои тарбиявӣ-таълимӣ ва барои меҳмонон муаррифӣ намудани донишгоҳ таъсиси ин кинотеатр айни мудаост.

МАҶФИЛИ "РҶЗНОМАНИГОРОНИ ҶАВОН" АМАЛ МЕКУНАД!

Таърихи 4.04.2017 дар кафедраи журналистикаи факултаи филологияи тоҷик ва журналистика маҷфили "Рӯзноманигори ҷавон" баргузор гардид. Дар маҷфил донишҷӯёни курси 3-юми шӯбаи рӯзноманигорӣ Умедаи Ҷалил ва Мастонаи Шариф дар мавзӯҳои "Камбизоатӣ ва таъсири он ба тарбияи фарзанд" ва "ВАО ва сиёсат" баромад намуданд. Оид ба мавзӯҳои баромадшуда баҳсҳо ва саволу ҷавоб сурат гирифт.

Дар охири маҷфил аз ҷониби донишҷӯён иштирокчиҳои фаълотарин донишҷӯи соли 3-юми факултаи Худойдоди Исломи интихоб гардид. Инчунин, маърузачиён ва иштирокчиёни фаълони маҷфил бо ифтихорномаҳо сарфароз гардониданд.

Адабиёти тоҷики даврони Шӯравӣ, ки имрӯзҳо бо унвони адабиёти даврони нав, адабиёти садаи ХХ ёд мешавад, бисёр намояндагони барҷастаи назм, наср, драматургия, адабиёти бачагона ва адабиётшиносиро тарбия намуд.

Яке аз адибони ин даврон шоир, нависанда ва драматург Абдумалик Баҳорӣ 22-юми март 90-сола шуданд. Ба ин

ча Абдуллоҷон модарашро ёд карда, ўро аз ғайбатгарону бадбинон ҳимоя карда мегӯяд: "Ҳозир ба мижгонҳояш чанги

гӯшаи Галактикаро дида ба хулосае омад, ки дин ва илм якдигарро ботил насохта, пайваста ҳам вучуд дошта метавонанд. Оё Фирдавсӣ, Абуалӣ Сино, Низомии Ганҷавӣ, Ломоносов, Пушкин, Толстой, Менделеев ё Попов барин олимону фозилони маҳбуби халқро ба Худо эътиқод доштан онҳо зарар расонд?"

Ҷолиб аст, ки яке аз қиссаҳои Абдумалик Баҳорӣ, ки бо унвони "Озмоиш" ба воқеаҳои хуношоми аввали солҳои 90 - уми асри гузашта бахши-

БАҲОРӢ ДАР ВАҒФОРӢ ЯҒОНА

(БА МУНОСИБАТИ 90 - СОЛАГИИ МАВЛУДИ АБДУМАЛИК БАҲОРӢ)

муносибат омӯзиши эҷодиёти ӯ авҷи тозае пайдо кард.

Абдумалик Баҳорӣ (Раҳмонов) 22 -юми март соли 1927 дар Тироzi Ҷаҳон - Хучанди бостонӣ дар оилаи касиб - бофанда таваллуд ёфта, дар он муҳити бобаракати меҳнатӣ ва сарзамини илму ирфон тарбия дидааст. Баъди хатми Донишқадаи омӯзгории Хучанд соли 1951 ба шаҳри Душанбе даъват шуда, дар рӯзнома ва маҷаллаҳои гуногун адои вазифа намуданд. Дар ин муҳити адабӣ Баҳорӣ ҳамчун шаҳрванд ва ҳамчун адиб ба камол расид. Абдумалик Баҳорӣ дар ҳоле ки ҳамчун адиб кулвори пурборе аз ҳикмат дошт, сеюми декабри соли 2010 вафот ёфт.

Аввалин шеърҳо, достонҳо, очеркҳо ва мақолаҳои публицистии Баҳорӣ дар охири солҳои 40 - ум - аввали 50 - уми асри гузашта эҷод шудаанд ва ба чоп расидаанд. Баҳорӣ ҳам барои калонсолон ҳам барои бачагон асар эҷод мекард. Вале ба назар мерасад, ки ҳиссаи асосии ин осор ба кӯдакону наврасон бахшида шудаанд. Баҳорӣ дар ҳама маврид масъалаи ба синну соли хонанда мувофиқро ба миён мегузорад ва забони ба он мувофиқ меёбад. Масъалаи асосӣ дар ин асарҳо масъалаи мактаб ва маориф мебошад.

Яке аз повестҳои Абдумалик Баҳорӣ, ки бо масъалагузориҳои ҷолиб ва баёни пурҳаяҷони лирикӣ, аз як тараф, ба калонсолон, аз тарафи дигар, ба кӯдакон нигаронида шудааст, повести "Қаймоқи гирди коса" мебошад. Аз ин аст, ки нақди адабӣ онро чун қиссаи лирикӣ пазируфт. Дар ҳақиқат, ҳам дар тасвири манзара, ҳам дар тасвири симо ва муносибатҳои миёни қаҳрамон баёни лирикӣ мавқеи асосӣ дорад. Қисса аз номи Абдуллоҷони 7-сола баён шудааст. Масалан, дар ин пор-

роҳ нишастаю ба лабонаш аз оби тарбуз сурхӣ дамида, нанем боз ҳам зеботар менамуд". Ва ё Абдуллоҷон ҳангоми дар беморхона хобидан модарашро ба ёд оварда мегӯяд: "Касе, ки нанайи маро ганда гӯяд, худаш ганда. Ман наначонамро ба тамоми олам иваз намекунам. Нанайи ман меҳрубон, хушгап, озода, чаққон. Нанайи ман аз ин ҳамшираи шафқат, аз дикторҳои телевизор ҳам хушрӯтар. Рӯяшон гули садбарг барин, бӯяшон гули садбарг барин".

Адиби мо таъкид менамоянд, ки дин ва илм хилофи якдигар нестанд ва ин ақидаи солими худро дар повести фантастикаи "Умеда Ягона", ки соли 1989 таълиф шудааст, пешниҳод ва ҳимоя намудаанд. Қаҳрамони марказии повест Умед аз насиҳати модаркалонаш Зайнаббӣ ва омӯхтани вазъи зиндагии мардуми сайёраи Интиҳо (ин мардум ҳама диндоранд) ба ин хулоса меояд: "Дараҷаи баланди илму техника ва дар як вақт озодию инкишофи дин дар Интиҳо Умедро водор сохт, ки фалсафаи нав барорард. Ў вазъияти ин сайёраи

да шудааст, чунин оғоз ёфтааст: "Шурӯъ кардам ба таълифи ин қиссаи булаҷаб ба номи Худованди қодиру тавоно ва бахшояндаву меҳрубон, ки бе амри ӯ нақшае амалӣ нагардад ва бе мададгориаш ягон кор ба сомон нарасад" (Соҳили мурод. - Душанбе, 2000, с. 161). Ин ҷо меҳоҳам таъкид намоям, ки Баҳорӣ заъфи зиндагии замони моро аз беимонии оммавии даврони коммунистӣ медонад, ки ба заъфу шикасти иктисоди-

ёт, иҷтимоиёт ва сиёсат ва оқубат ба заволи давлати абарқудрат - СССР боис шуд. Ин андешаҳо ҳанӯз дар даврони советӣ гуфта шуда буданд ва дар даврони истиқлолияти комилӣ давлатӣ, ки ғавҷубҳои коммунистӣ бартараф шуданд, Баҳорӣ дар изҳори андешаҳои худ боз ҳам ҷасуртар шудааст. Аз ин ҷиҳат повести "Баҳси нотамом", ки дар сарҳади тасвири бадеӣ, муҳокимаҳои илмӣ ва публицистикаи иҷтимоӣ таълиф шудааст, бисёр ҷолиб мебошад. Адиб ин ҷо дар боби пайванди рӯҳу тан ақидаҳои халқро ва динҳои гуногунро баён карда, хулосаҳои қаҳрамони марказии асар - Манзури Мусоро ин тавр чамъбаст менамояд: "Ба мантиқи ҳақиқат наздикаш, албатта, дини ислом аст, ки гаштаю баргашта таъкид мекунад: рӯҳи махлуқоти олам баъди тарки ҷисм то қабати нуҳуми осмон парвоз мекунад. Барои Рӯзи ҳисоб ба боргоҳи олиии Офаридгори арзу само, ба сӯи Холиқи кулли мавҷудот рӯ меоварад. Дар сураю оёти каломи Оллоҳ тазақкур ёфтааст, ки рӯҳи пок дар боғи Чаннат ҷовидон ро-

ШЕЪРИ РӢЗ

Адибаи ХУҶАНДИ

*Аҳли сиёсат нестанд, ман узви ҳизби офтоб,
Ҳам пайрави покизагӣ, мадҷони донишгоҳи об.
Ман аҳли игво нестанд, ҳам аҳли тухмат нестанд,
Армони ман озодагӣ, ишқи ту дорам интиҳоб.
Дар роҳи зебои адаб то бомдодон омадам,
Дар ҷони ман садбаргҳо рангу ба ранги изтироб.
Оинаи ишқи вафо, тафсири сад гулшан сафо,
Донад Худо, танҳо Худо, ҳастам мунодиш савоб.
Аз ошину ношинос аз қадрдону носипос,
Ҷун ишиа бишкастам вале, ҳаргиз намеорам ҷавоб.
Танҳотарин фарёд ман, озод ман, дилшод ман
То дӯст медорӣ маро, дорам ба тақдир офтоб.
Ҷун чашмасори беғунаҳ сад санг садде дар раҳам
Як ҳуҷҷат орам аз фалак ноёб ман дорам ишоб.
Омӯхтам ҳоло сукут аз мактаби истораҳо,
Ҳар кас, ки бад хоҳад ба ман аз осмон ояд ҷавоб.
Омӯхтам ҳоло сукут аз гавҳари дарё ба сар,
Танҳотарин як гиряам, дар гиря дорам инқилоб.
Омӯхтам ҳоло сукут аз моҳиёни беғунаҳ,
Омӯхтам ҳоло сукут аз илму фарҳангу китоб.....*

ҳат мекунад, рӯҳи палид дар оташи Ҷаҳаннам сукта, то абад шиканча мебинад" (Осори мунтахаб. Ҷ. 1. - Душанбе, 2010, с. 329).

Абдумалик Баҳорӣ дар баробари ин хонандаи худро аз экстримизми динӣ ва натиҷаҳои даҳшатноки он ҳушдор медиҳад. Инро мо дар гуфтору кирдори Эшони Салоҳиддин дар ҳақиқи Нодир - нухай раиси ҷумҳур - Субҳон Саидович ба хубӣ мебинем (қиссаи "Озмоиш" аз маҷмӯаи "Соҳили мурод", с. 195, 199 ва саҳифаҳои баъдӣ).

Яке аз хизматҳои намоёни Абдумалик Баҳорӣ дар насри тоҷик эҷоди асарҳои илмӣ - фантастикӣ мебошад. Аввалин ҳикояи ӯ дар ин жанр "Сандуқи пӯлод" (соли 1958) ба масъалаи алоқаҳои қадимаи сайёраи Замин ба дигар сайёраҳои маскун - ин ҷо ҳамсафари Замин - Моҳ бахшида шудааст. Ин мавзӯ дар повести сегонаи "Занбури айнакдор", "Аҷоиботи Нодар", "Бозгашт", "Сунбула", "Шаҳидони шаҳид", "Чобуксаворон", "Умеда Ягона", "Марди мастур" таъкият ёфтааст. Дар ин асарҳо дар баробари фарзияҳои ҷасурона, бисёр далелҳо аз илмҳои дақиқ ва табиатшиносӣ дохил гардидаанд. Аз ин ҷо, мутолиаи онҳо ба наврасон ва ҷавонон, ки давраи фаъоли донишомӯзиро аз сар мегузаронанд, бисёр судманд буда, асоси тафаккури илмӣ

онҳо қарор мегиранд.

Дар асарҳои фантастикаи илмӣ ҳаёти олимону донишмандон, ахлоқи одоб, фидоии ватан будан бо эҳтироми ҳосе тасвир меёбад. Навгониҳои илмӣ дар сатҳи умумии ҳаёти иҷтимоӣ, ахлоқи одоби гузаштагон ва муосирон, фарзияҳои оиди ахлоқи ояндагон ба таври бадеӣ нишон дода мешаванд.

Ҷуноне академик Раҷаб Амонов менависанд: "Инсонии баркамол чӣ гуна мешавад? Хонандагон дар асари бадеӣ ба ин қабил саволҳо ҷавоб меҷӯянд. Онҳо бояд ҳис кунанд ва донанд, ки дар симои қаҳрамонони адабиёт ҳусни камолоти маънавии инсон намудор аст, фикру зикри он дар рӯҳи катъият ва мардонагӣ, талош ба манфиати ҷамъият тарбиягирифта наметавонад ба тақдир дигарон хунсард ва бепарво бошад".

Абдумалик Баҳорӣ яке аз беҳтарин адибонест, ки ин рисолати адабиёти бачагон ва наврасонро бо сарбаландӣ адо намудааст.

Ёрали СОДИҚОВ,
намуди илмҳои филологӣ, дотсенти
кафедраи адабиёти тоҷик

● БАХШИДА БА 70-СОЛАГИИ ОЛИМИ ВАРЗИДА САЪДУЛЛО СИТАМОВ

50 СОЛИ ТАҶРИБАИ
ОМУЪЗГОРИИ 1 ОЛИМ

Пешгузаштагони бузурги мо - тоҷикон, ақида ва андешаеро аз дер боз дар зеҳни худ ме-парвариданд ва дар амал татбиқ мекарданд, ки тибқи он бояд ба ду гуруҳи мардум, яъне омӯзгору пизишк бештар арҷ гузошта шавад. Мақсуди эшон аз чунин арҷгузорӣ ба хотири он буд, ки соҳибони ин ду пеша донишу таҷрибаи худро ба ҳамзамонону насли оянда арзонӣ медоранд. Мусалламан, агар пизишкро азизу гиромӣ надорӣ, бояд бо дарди худ бисозӣ ва агар муаллимро бузургу муҳтарам нашморӣ, мунтаҳо бояд ба нодонӣ ва ҷаҳли худ хурсанд бошӣ. Дар иртибот ба ин ва ба ҷиҳати он ки андешаҳои мутазақкира беасос нанамоянд, манзур намудани намунаеро аз китоби "Қобуснома"-и Унсурулмаолии Кайковус, ки онро комилан метавон насихатномаи ҷовидонӣ номид, салоҳи қор медонем. Кайковус дар боби шашуми китоб ба фарзанди хеш чунин гуфтааст: **"Бидон ва огоҳ бош, эй писар, ки мардуми беҳунар доим бесуд бошад чун мугелон, ки тан дораду соя надорад, на худро суд кунад ва на ғайрро. Ва мардуми асилу насиб, агарчи беҳунар бувад аз рӯи аслу насаб аз ҳурмат доштани мардум бебаҳра набошад. Батар он бошад, ки на гавҳар дораду на хунар. Аммо ҷаҳд кун, ки агарчи асилу гавҳарӣ бошӣ, гавҳари тан низ дорӣ, ки гавҳари тан аз гавҳари асл беҳтар, чунон ки гуфтаанд: "Аш-шарафу би-л-ақл ва-л-адабу ло би-л-асл ва ан-насаб", яъне шарафу бузургӣ дар хираду адаб аст, на дар нажоду насаб"**.

Дар иртибот ба ин, метавон гуфтаҳои донишманди мутабаҳхир, ватандӯсти асил, яке аз намояндагони фидой ва узви фаъоли нахзати шуубия Ибни Муқоффаъро низ ба ҳайси мисол пешкаш кард: "Ҳар касе вучуди худро фидои илму адаб намояд, дар иваз соҳиби тоҷе мегардад, ки дар баробари ҳар соҳибмақоми дунёи бениёз шуда, дар муқобили ҳар ҷафру фишори моддӣ чун кӯҳ устувор мемонад ва ба аҳаде аз тангдастӣ шикоят намекунад, зеро умуми масоибу ранҷҳои моддиро дар қиблаи лаззатҳои илм ба ҳеҷ чиз намешуморад".

Ё худ донишманди муосир эронӣ Муҳаммад Раҷой роҷеъ ба масъалаи мавриди назар, хусусан доир ба шуғлу пешаи омӯзгорӣ, чунин нуқтаи назар дорад: "Муаллимӣ шуғл нест, ишқ аст. Агар ба унвони шуғл қабул кардӣ, раҳи кун, агар чун ишқ, муборакат бод!".

Умуман, ин мавзӯё яке аз мавзӯёҳои нест, ки таваҷҷуҳи на танҳо мардуми шарифи тоҷик, балки кулли башариятро ба худ ҷалб мекард, мекунад ва хоҳад кард, зеро мусалламан бидуни азиз доштани дар мақоми баланди эҳтиром қарор додани равшанфикрону мунавварди-лон ҳеҷ ҷомеае ба муваффақияту шуқуфӣ ва рушду тараққиёт ноил намегардад. Зимнан иқтибосоти манзуршуда, ки муште аз хирворро мемонад, мантиқан мо - насли имрӯзро вазифадор месозад, ки анъанави аҷдоди гузаштаи худро дар зеҳн ҳифз намоем, азизу муқаддас дорем, ҷиҳатҳои мондагору таъсиргузори онро дар зиндагии рӯзмарраи худ мавриди қорбурд қарор диҳем, баъ-

зе ҷиҳатҳои куҳнашудаи онҳоро мукаммалу музайян ва ба замон мутобиқ сохта, ба ояндагон ба мерос гузорем, то бадин васила рисолати хешро дар назди миллати шарифу ҷомеаи ҷаҳонӣ ба андозае иҷро карда бошем.

Ҳадафи мо аз ин муқаддима, ки дар он роҷеъ ба арзёбии ҷойгоҳи илму адаб ва нақши зиёиён дар ҳаёти иҷтимоӣ пардохта шуд, баррасии иҷмолиест доир ба зиндагинома, қору пайкори таълимиву илмии як тан аз зиёиёни кишвар, шахсияти маҳбуб, мудири кафедраи физикаи тиббӣ ва информатикаи Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон, номзоди илмҳои физика ва математика, дотсент Ситамов Саъдулло, ки тақрибан панҷоҳ соли ҳаёти худро сарфи таълиму тадрис, тарбия, касби дониш ва роҳнамоии до-нишандӯзон кардааст.

Таърих шаҳодат медиҳад, ки дар дарозии замонаҳо аз ҳар қавму миллате ва аз ҳар манотиқе донишмандони мутабаҳхире бархоставу сабздаанд, ки бо фазилату фиросат, ақлу заковати инфиродии хеш олами маънавий ва тафаккури кулли башариятро равшаниву нур бахшидаанд. Воқеан, афроди соҳибдилу соҳибфазилат дар замин ба гунаи офтобеанд, ки гармиву рӯшноии худро аз касе дареғ нашошта, ба қалбу рӯҳи ҳамзамонону пасовандон абадан зиёву сафо ато мекунад. Дар иртибот ба ин метавон афзуд, ки аксар маврид шахсиятҳои шинохта ва бонуфузи ҷомеа аз оила ва хонадоне ба воя мерасанд, ки онҳо дар муҳити хонавода дорои низоми таълимиву тарбиятии вижае мебошанд ва ҳифзу риояи русуми ойини писандидаи пешгузаштагон ва баъдан ба ҳукми анъана даровардану роҳандозӣ кардани онҳо рисолати инсонияшон дар зиндагӣ маҳсуб мешавад, то аҳли ҳамон хонавода, ба хотири арҷгузориҳои ҳамин суннат, шарафу эътибори худро нигоҳдорӣ намоянд. Бидуни тардид, устод Саъдулло Ситамов низ шабеҳи ҳамин гуна офтобе ҳастанд, ки аз охири ситораи субҳ то аввалин ситораи шом ҷабини партави гарму нурунии маърифати хешро бедареғ ба замини сиришту вучуди шогирдон месозад, то ин ки зангу сиёҳии ҷаҳлу нодонӣ аз тинати эшон зудояд ва роҳи онҳоро барои дастрасӣ пайдо кардан ба зиндагии шоиставу сазовор равшану мунаввар гардонад.

Шайх Саъдӣ бузургвор роҷеъ ба ҳақиқати чунин ашхос мефармоянд:

Марди хирадманди

хунарпешаро

Умр ду боистӣ дар рӯзгор.

Бо якеши таҷриба андӯхтӣ,

Бо дисаре таҷриба бурдӣ ба қор.
Шахсан барои ман ҳузуру дидори шарифи устод Саъдулло Ситамов, суҳбату хушгӯиҳо,

шуқоату нотарсӣ, масъулиятшиносӣ, рости бепардагуфта-нҳо, рафтори бебокнаву тобеи расм набудани ӯ, ки табииву ғайримаъмулӣ ва бархӯрдор аз садоқату самимиянд, хеле писанд аст. Мавсуф як тан аз олимони донишманд, муҳаққиқу пажӯҳишгари муваффақи соҳаи табииву риёӣ, устои саҳтгирӣ меҳрубон, шахсияти вораства, муҳимтар аз ҳама, инсонӣ наҷибу комил, фарди зоҳиран мағрур, вале ботинан хоксору бегазанд, фурӯтану дилсӯз, мунтаҳо як тоҷиқи равшанфикру мунавваран-деши даврони мо буда, бо он содагии тоҷиконаву хоссае, ки дорад, мояи шарафу ифтихори ҳамзамонон аст.

Вобаста ба тақозои матлаб зарур медонем, ки доир ба аҳвол ва масири зиндагии устод иҷмолан таваққуф шавад. Ситамов Саъдулло 7-уми март соли 1947 дар деҳаи Боғи дилқошу, мавзеи Дуоби ноҳияи Зейлманзари Муъминобод чашм ба олам кушуда, соли 1964 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии № 4-и ноҳияи Во-сеъро хатм кардааст. Соли 1969 факултаи физикаи собиқ Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (айни ҳол Донишгоҳи миллии Тоҷикистон)-ро хатм карда, фаъолияти илмиву пажӯҳишии устод аз ҳамин сол ба сифати ходими хурди илмии пажӯҳишгоҳи астрофизикаи АИ ҶТ оғоз гардидааст. Аз соли 1970 то соли 2001 дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба ҳайси омӯзгор, саромӯзгор, дотсент ва аз соли 1993 то соли 2001 ба сифати мудири кафедраи физикаи

мумӣ ба фаъолият идома бахшид. Мавсуф соли 1978 ба шуъбаи аспирантураи Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. Ломоносов дохил шуда, соли 1981 онро бомуваффақият хатм кард. Соли 1985 рисолаи илмии худро барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои физикаву математика таҳти унвони "Термокинетикаи корношоямшавии полимерҳо ҳангоми таъсири моеъҳо ва шиддатҳои мураккаб дар ҳароратҳои паст" ба маърази муҳокимаи донишмандон гузошта, саранҷом сарбаландона дифоъ кард. Соли 1986 барои дарёфти унвони илмии дотсент муваффақ гардид. Соли 2001 бо даъвати ректори онвақтаи Донишгоҳи давлатии Кӯрғонтеппа ба номи Носири Хусрав ба донишгоҳи мутазақкира омада, аз ҳамон сол то соли 2005 дар вазифаи мудири кафедраи физикаи умумитехникӣ ва аз соли 2005 то соли 2008 дар вазифаи декани факултаи физика ва математика ба фаъолият пардохтааст. Аз моҳи августи соли 2016 то кунун вазифаи мудири кафедраи физикаи тиббӣ ва информатикаи Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлонро бар уҳда дорад.

Бо назардошти хидматҳои шоиста ва бенуқсон дар самту соҳаҳои гуногун, бахусус маориф Саъдулло Ситамов ба унвони "Аълоҷии маорифи Тоҷикистон" ва як қатор мукофоту ифтихорномаҳо қадр карда шудааст.

Дотсент Саъдулло Ситамов аз ҷумлаи мардонии илму фарҳанги диёри тоҷикон аст, ки анқариб панҷоҳ соли умри худро сарфи тадрису таҳқиқ карда,

мутахассисони баландпояи соҳаи маориф ва шогирдони бешумореро барои ҷомеа тарбият намудааст. Шогирдони устод имрӯзҳо ҳам дар муассисаҳои илмиву таълимӣ ва ҳам дар идораҳои бонуфузи кишвар машғули фаъолияти пурсамар буда, ҳар як аз онҳо номи муборак шарифи эшонро боифтихор ба забон мегиранд.

Саъми устод Ситамов Саъдулло дар таълифи китобу мақолаҳои илмиву методӣ назаррас аст. Натиҷаи заҳмату омӯзиш ва таҳқиқу пажӯҳиши доимии устод самараи фаровону судманде ба бор овардааст. Теъдоди мақолоти ӯ бештар аз 150 номгӯро ташкил медиҳад. Бояд арз дошт, ки агар бархе мақолоти устод Ситамов С. дар маҷаллаҳои илмии бонуфузи кишвар ва хориҷ аз он ба таъби расида бошанд, бархе дигарашон дар конференсияҳои байналмилаливу ҷумҳуриявӣ ироа шудаанд, ки мо барҷидани ҳамаи онҳоро ин ҷо салоҳ намедонем, вале ном бурдани гулчине аз китобҳои эшонро айни савоб мешуморем. Аз ҷумла: Маҷмуи қорҳои лабораторӣ оид ба курси махсуси "физикаи диэлектрикҳо". - Кӯлоб, 1989. - 60 саҳ.; Масъалаҳои тестӣ аз физика. - Кӯрғонтеппа, 2008. - 145 саҳ.; Сохтори полимерҳо ва баъзе хосиятҳои физикавии онҳо. - Душанбе, 2010. - 140 саҳ.; Намунаи ҳалли масъалаҳо аз физикаи мактабӣ. - Душанбе, 2010. - 144 саҳ.; Биофизика. - Кӯрғонтеппа, 2011. - 136 саҳ.; Технологияи иттилоотӣ ва рушду инкишофи он. - Кӯрғонтеппа, 2013. - 64 саҳ.

Устод Ситамов С. дар ҷодаи дӯстиву рафоқат низ шахси бовафо, боваринок, ҳақшиносу намақшинос аст, дасту дили пок, нияти наҷибу беғарз дорад. Мавсуф дар чеҳраи ҳамкорон бародарони ҷонӣ ва дар симои шогирдон фарзандонро тасаввур мекунад. Ба ҷо овардани эҳтироми чунин шахси ҳақшинос, донишманди тавоно, устои мушфиқу меҳрубон на танҳо барои афроди алоқаманду ҷудогона, балки барои кулли ҷомеа фарзу воҷиб аст.

Дар фуруварди ин меҳрнома устои гаронқадр - Саъдулло Ситамовро ба ифтихори ҷашни ҳафтдосолагиашон табрику таҳният гуфта, ба ӯ ва аҳли хонаводаашон аз Офаридгори бузург талаби рӯшаниву гармӣ, садоқату болидахотирӣ ва дилрабоиву вораствагӣ карда, таманно мекунем, ки наҳли вучуди боро-вари эшонро солҳои дароз ҳамчунон сабзу хуррам, тавонманду пуркор дар паноҳи исматаш нигоҳ дорад.

Рустам ТАҶОЙМУРОДОВ,
доктори илмҳои филологӣ, мудири
кафедраи забонҳои Донишгоҳи
давлатии тиббии Хатлон

Чумбахон АЛИМИЙ,
профессор, мудири
кафедраи журналистика

(Идома аз шумораи гузашта)

ЧӢ ГУНА НОБИҒА ВА ДОӢ ШУДАН МУМКИН?

Зимни ёдкарди калима ва мафхуми "нобиға" номҳои машуртарин инсонҳо ба ёд меоянд: аз қабилӣ, А. Эйнштейн, В. Мотсарт, А. Пушкин, Д. Менделеев ва бисёр дигарон, ки дар рушди тамуддуну илми башарият саҳми бориз гузоштаанд. Аммо, оё нобиға шудан мушкил аст? Оё инсонҳо нобиға таваллуд мешаванд? Ва оё ба нобиға ва доӢ мубаддал мегарданд? Оё чӣ гуна нобиға буданро аз истеъдоду маҳорат фарқ кардан мумкин аст? Ва оё ин сирӯ асрор ва муаммо аст? Тадқиқотҳои илмии мусир дар соҳаи асабшиносӣ (неврология) ба ин масъала рӯшани меандозанд.

Коэффитсиенти интеллект (IQ) ва нобиғанокӣ. Мусаллам аст, ки ҳар қадаре, ки IQ баландтару зиёдтар бошад, ҳамон қадар инсон ба нобиға шудан наздиктар аст! Аз айёми туфулият метавон аллакай муайян кард, ки то кадом андоза кӯдак ба нобиға шудан имкону наздикӣ дорад... Оё коэффитсиенти рушди ақлонӣ то кадом андоза аст? Оё, масалан, моҳияти ин сатрҳои сабуку озод ҳазм ва аз худ кардан мумкин аст ё не? Агар "ҳа", пас имкони нобиға шудан мавҷуд аст... Масалан, Алберт Эйнштейн дар туфулият хеле заъиф буда, сӯст рушд мекардааст. Саволнома (тест) барои рушди ақлонӣ фақат барои он муфид буда метавонад, ки қафомондагӣ заъф муайян карда шавад, аммо бо он сифати ақлу зеҳн, қобилияту тавоноии эҷодкорона тафаккур доштанро муайян кардан мушкилтар аст. Муқоиса бо қади баланди бозингарони баскетбол бехтар аст нисбати захираи хуб барои муваффақшавӣ дар ин навъи варзиш, мунтаҳо, ин кафолату замонат буда наметавонад.

IQ ва ақл. Оё мағзи инсон чӣ қадар маълумотро метавонад дар худ ғунҷонад? Ҷон фон Нейман, ихтироъкор дар соҳаи IQ, ҳисобу китоб намудааст, ки ин рақам бо ченаку андозаи битаҳо тахминан 280 ва 18 сифри баъдиона мешавад. Тадқиқотҳои мусир оид ба ғайриимкон будани чен ва андозагирӣ намудани ҳаҷму андозаи хотираю ҳофизаи инсон шаҳодат медиҳанд. Ин рақам метавонад зиёдтару болотар аз доираи фаҳму дарки мо инсонҳо буда бошад... Ва ҳамин тариқ барои ҳар як фард чунин аст! Ҳатто олимону муҳаққиқон ҳадс мезананд, ки ними мағзи сари В.И.Ленин қору фаъолият намекард, аммо дар ҷаҳон тавонист тағйироту таҳаввулоту ҷиддӣ ворид намояд. Яъне гап дар сари он нест, ки дар дохию нобиғаҳо "мағзи сар" ва худӣ "сар" калонтару бузургтар гӯё буда бошад! Ҳар як инсон соҳибу молики хотираю ҳофизаи бузург мешавад. Барои анде-

шаю мулоҳиза: 1 соати филми пастсифат 1 Гб-ро дар худ ме-ғунҷонад, оё шумо чӣ қадар метавонед маълумоти визуалӣ (айёни)-ро аз ҳаёти гузаштаи худ ба ёд оред ва ба он овозу садоҳо, эҳсосот, имкони тамошоро дар манзараҳои гуногун дошта бошед ва ё ҳамаи инро дар ҳаҷми Гигабайтҳо ифода намоед? Нейрофизиологҳо воқеан ҳам вориди мағзи сари Алберт Эйнштейн шуда тавонистаанд. Мунтаҳо, ба тариқи воқеӣ онро фақат ибтидои солҳои ҳаштодуми асри гузашта дарку фаҳм карда тавонистанд. Эйнштейн аслан гӯшакнавози хуб буд, аммо дар илм кашфиёти ҷиддитаринро ворид намуд. Сиру асрори нобиғаҳо дар ҳаҷми асрор аст: ҳамаи гап дар сари пайвандҳои байни нейронҳо мебошад! Дар нобиғаҳо воқеан ҳам нисбати инсонҳои маъмулӣ пайвандҳои нейронӣ зиёдтар аст! Пайванд чист? Агар оид ба моҳияту муҳтавои ин масъала зимни мутолиаи ҳаҷми мақола аллакай фикру мулоҳиза рондан дар шумо рӯй дода бошад, пас бифаҳмед, ки дар шумо аллакай пайванди наво дар нейронҳо пайдо шуда манд!

Олимону муҳаққиқон аз ин сирӯ асрор бохабар шуда, даст ба ташкил ва гузаронидаи озмоишу таҷрибаҳо задан гирифтанд. Таҷрибаҳо озмоишҳо дар мӯшҳо гузаронида шудаанд ва барои мӯшҳо шароити муҳити табиӣ фароҳам оварда мешавад: яъне таъсириҳои бештаре ҳаҷман калонтар расонидан ба равандҳои тафаккурӣ нисбати рушди фикрронӣ. Натиҷаҳо шигифтангез буданд: мӯшҳои мавриди таҷрибаҳо озмоиш қароргирифта як навъ "боақлтар" шудан гирифтанд, нисбати мӯшҳои дигар дарозумртар шуданд, ҳатто баъзе супоришу вазифаҳоеро ҳам ҳал карда тавонистаанд, ки ҳоси мӯшҳои оддӣ маъмулӣ набуданд.

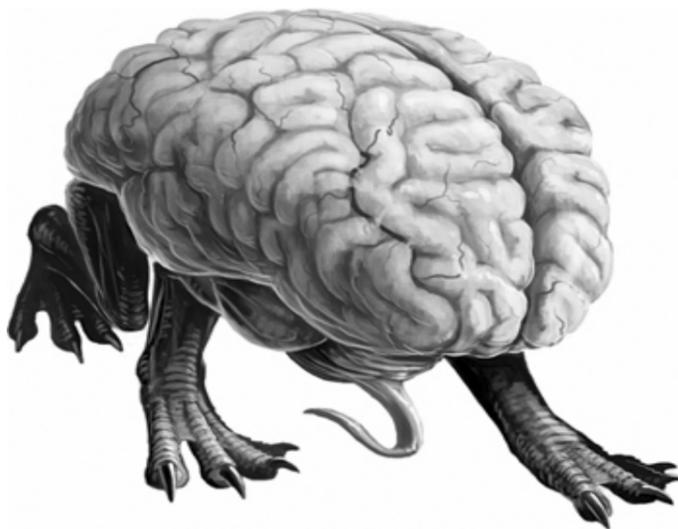
Чӣ гуна нобиға шудан имкон дорад? Олимони ҳадс мезананд, ки барои ин пайвандҳои нави нейронӣ эҷод кардан зарур аст! Ин дар навбати худ машқу тамринҳои муназзаму мутааддиди мағзи сарро талаб мекунад. Аз як тараф, - афзоиши донишу маълумотҳо (эрудитсия) ва аз тарафи дигар, - ҳаллу фасли супоришу вазифаҳои ақлонӣ зеҳнии фаровону бештар! Масалан барои як навъ "хирадаманд" шудан тавсияҳо дода шудаанд, ки самту соҳаи наво мутлақо аз сифр сар карда омӯхтан манфиатбахш аст ва мағзи сар бояд таҳлили эҷодкор ва созанда гардонид шавад. Яъне ба ибораи дигар, дилхоҳ қору фаъолият барои ақлу зеҳн метавонад инсонро ба нобиғашавӣ наздиктар кунад. Масалан, баъзеҳо пешниҳод кардаанд, ки забони испаниро омӯхтан, машқу бозӣ дар фортепиано намудан, фарқи байни Меоне аз Гётэро фаҳмидан, моҳияти назарияи нисбиятро дарку фаҳм намудан, 10 воситатаи исботи ягонагии материяро доништа, сипас 10 воситатаи раду инкори онро фикр кардан ва ғайраю ҳоказо барои мағзи сари инсон муфид буда метавонад.

Мақоли амрикоие ҳаст: "Агар ин қадар боақл бошӣ, пас чаро сарватманд нестӣ?". Аз мавқеи мантиқӣ оддитарин ҳам он

ИНТЕЛЛЕКТ ЧИСТ?

ОЁ ДОӢ ВА НОБИҒА ШУДАН МУМКИН АСТ?

(Илҳом аз Паёми навбатии Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ РАҲМОН)

қадар қобили қабул наменамояд. Аммо инсонро ба фикр намудан водор менамояд... Илм ва пешрафти техникаю технология ба дараҷаи геометрӣ рушд мекунад. Маърифати инсон низ оид ба худ ба ҳамин дараҷаи пешрафта истодааст. Дар чунин маврид бояд мафҳумҳо ва диду дидгоҳҳои қуҳна ҳам таҷдиди назар карда шаванд.

Навҳои интеллект. Интеллект - ин қобилият ва ё маҳорату малакаи истифода намудани хотираю ҳофиза, тафаккур ва тахайюл мутобиқи фаъолияти ҷорӣ мешавад. Маълум мешавад, ки мо метавонем хеле боақлу донишманд дар як самту соҳа бошем, аммо дар дигар самту соҳа хеле бемаҳорату беистеъдод ва нофаҳм бошем. Барои муваффақу муяссаршавӣ дар самту соҳаи муайян бояд интеллект (тафаккури) муносиб дар ин самту соҳа рушд дода шавад.

Ҳеч як формулаю қоидаҳои дурусти муваффақият ба мо кумак карда наметавонад, бидуни ақли кофӣ барои истифодаи онҳо!

10 навъи интеллект: инсон метавонад то 60 % дар математика маҳорату истеъдод дошта бошад, аммо масалан дар соҳаҳои иҷтимоӣ то 5 % (аз қабилӣ бо одамон муоширати дуруст карда тавонистан). Фоизи наметавонанд рушди умумӣ мулоҳизакорӣ ва зиракию хушзеҳнӣро ифода кунанд, фоизҳо фақат метавонанд баёнгарии он бошанд, ки дар қадом қору мо боақлтарему дар қадом қору дигар бемаҳораттар ҳастем. Умуман, тасниф ва ҷудонамоии интеллект нисбӣ ва шартӣ аст, зеро интеллект тому бутун буда, навҳои он ба ҳам алоқаманданд, аммо ин нисбияту шартӣ будан ҳам манфиатбахш аст. Масалан, агар инсон кифояту таъминоти молиявӣ (пулӣ)-ро бихоҳад, пас барои ин чӣ гуна интеллект зарурат дорад? Посух гуфтан ба ин савол хеле мушкилу мураккаб аст. Масалан, дар ин робита бояд инсон соҳибу молики интеллектҳои иҷтимоӣ, эҷодкорӣ, шахсӣ ва ҳатто ҷисмонӣ буда бошад.

Интеллект ҷисмонӣ. "Ҷисми солим - рӯҳи солим!". Ин қобилият (малакаи ақлонӣ)-и нигоҳ дошта тавонистани

организми худ дар шакли хубу хуши ҷисмонӣ аст, яъне бо чунин роҳ метавон сифатмандии мукаммалӣ худро ҳам таъмин кард.

Интеллект фазоӣ. Оё аз маскану манзили шумо то нуқтаи нахустини таъйиноти сӯзишворӣ чӣ қадар масофа аст? Барои доништан ва малакаи ҳаракат ва майл кардан ба самту сӯйҳо, қобилияти дар тахайюли худ сохтани дилхоҳ сахнаи фазоӣ - интеллект фазоӣ маъмул мешавад. Чунин интеллект дар ронандаҳои масофаҳои дур, футболбистон, меъморон ва ғайра бехтар аз дигарон рушд кардааст.

Интеллект математикӣ. Агар инсон дар муассисаи таҳсилоти умумии миёна аз математика баҳои чанде қаблан гирифта бошад, пас нишондиҳандаи интеллект математикӣ ӯ ҳамин аст.

Интеллект нутқӣ. Баҳои гирифта, малакаи маҳорат оид ба забонҳо ва қобилияти доништан забонҳои хориҷӣ метавонад интеллект нутқиро ифода кунад. Аксаран тестҳои (саволномаҳои) санҷиши қобилиятҳои ақлонӣ зеҳнӣ ва ҳамчунин дигар тестҳои психологӣ бар асоси заминаи интеллект нутқӣ таҳия карда мешаванд. Ба ибораи дигар - агар барои инсон таҳия кардани конструкцияҳои нутқӣ ва ё ҳатто хондану мутолиа намудан бо мушкили мураккабӣ даст диҳад, пас тестҳои меъёрӣ барои ӯ таъйиноте надоранд. Дар ин мавриду ҳолатҳо тесту саволномаҳо барои IQ метавонад натиҷаи дуруғину нодуруст диҳанд. Хушбахтона, он зуд рушд мекунад, агар майлу хоҳиш вучуд дошта бошад.

Интеллект иҷтимоӣ. Малака ва маҳорати муошират, қалби як гурӯҳ қарор гирифтани қобилияти дигаронро аз қафои худ ба пеш бурдану сафарбар карда тавонистан - ин номгӯи нопурраи интеллект иҷтимоӣ мешавад. Ин як далели бунёдӣ заминави сохтани саодатмандию хушбахтии шахсӣ аст. Аксаран ба инсонҳое, ки ақлу зеҳни барҷастаи иҷтимоӣ доранд зиёд нисбати ҳақиқату воқеият боварию эътимод карда мешавад ва онҳо бештар мавриди эҳтирому эътибор ва

афву бахшишҳо қарор мегиранд. Мисолҳо: сиёсатмадорон, нattoқон... Аҷиб аст, ки манфиатманду шавқовар будан дар самту соҳае, ки нattoқ дар бораи он бо ҷӯшу хурӯш ҳарф мезанад, маънии коршинос (эксперт) гаштанро надорад.

Интеллект шахвонӣ (чинсӣ). Ба ин масъала тамоми курсҳои махсуси ҷалбу ҷазбкунӣ (пикап) ва семинару тренинги оид ба боварию эътимодбахшӣ ба худ бахшида шудаанд. Ин малакаи маҳорати "маслиҳат" бо чинсияти муқобил аст. Ба ҳама маълум аст, ки баъзан духтар ва ё ҷавонписар иштибоҳан на онеро интихоб мекунад, ки мутобику сазовораш ҳаст. Онҳое мавриди "интихоб" қарор мегиранд, ки интеллект шахвониашон ба дараҷаи хуб рушд кардааст ва медонанд, ки чинси муқобилро ба худ чи гуна ҷалбу ҷазб намоянд.

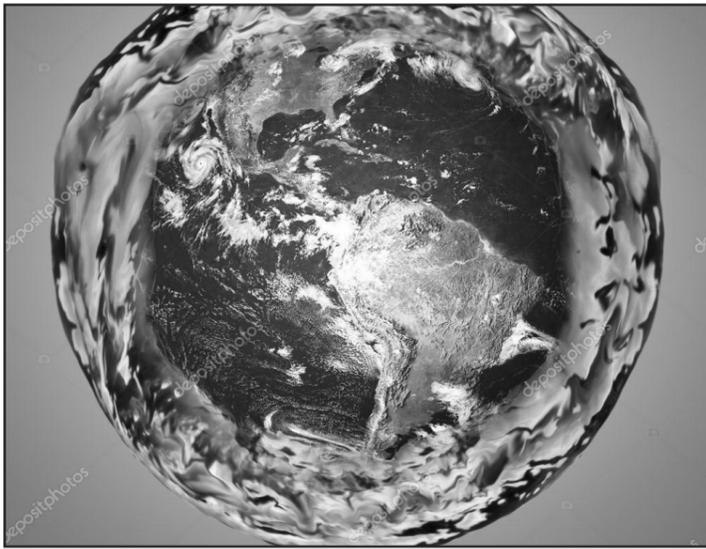
Интеллект эҳсосӣ. Чунин интеллект то чанде қабл раду инкор карда мешуд. Ин малакаи маҳорати истифодаи тамоми 5 узви эҳсосот ва ҷамъи эҳсоси 6-ум (фаросат-интуитсия) мешавад. Мисолҳо: мусиқачӣ ва сарояндаю оҳангсози муваффақ, рассом, қаннод, татбӯх (пазанда) ва ғайра... Агар инсон бихоҳад, ки тавасути узви ҷозибӣ (фатонат, дилрабоӣ) ба ҷизе муваффақ гардад, пас ӯ бояд ҳамин узву интеллектро рушду тақимл диҳад. Аҷибу ғалатист, олимону муҳаққиқон муайян ва муқаррар кардаанд, ки инҳо, яъне малақаҳои дидаю шунди тавонистан ва ғайра фақат истеъдоди табиӣ ва худодод нестанд, балки малакаи маҳорат ва қобилияте ҳастанд, ки онҳоро бояд рушду тақимл дод. Ҳоло акнун маълум аст, ки чаро дар ҳиндуҳо қадим (индейсҳо) ҳамагӣ 8 навъи ранг мавҷуд буд ва дигар рангҳоро дида наметавонистанд. Масалан, дар қабил ва гурӯҳи этникии "эскимосҳо" 20 навъи тавсифи барф мавҷуд аст, аммо мо ҳатто фикр карда ҳам наметавонем, ки барф метавонад 20 навъу ранг дошта бошад.

Интеллект шахсиятӣ. Худшиносӣ (худдаркунӣ) - тавсиф ва сифати калидии ин навъи интеллект аст. Ин навъи интеллект маъмулӣ то қадом дараҷа доништан шахсияти худ ва боварию эътимод ба худ мешавад. Ҳақиқати бебаҳс аст, ки инсон бояд ба мақсаду ҳадафҳои худ дар ҳаёт назар кунад, қобилиятҳои худро оид ба татбиқи онҳо дуруст дарку фаҳм карда тавонад ва ҳамаи ин омилҳои калидии муваффақияту дастовардҳо ва пирузиҳо буда метавонанд. Шахсиятҳои барҷаста ва муваффақ ҳадафҳои "сангину вазнин" назди худ мегуздоранд, аммо шахсо-ни ноком - ҳадафҳои татбиқ-

(Идома дорад)

● БАХШИДА БА "СОПИ ЧАВОНОН"

ТАВСИФИ ЧАВОНОН ДАР СУХАНРОНИҲОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

ТАШАББУСҲОИ БЕНАЗИРИ ТОҶИКИСТОН ОИД БА МАСЪАЛАИ ОБ

Масъалаи мазкур одатан дар илми фалсафа, махсусан аз назари файласуфон аз пайдоиши олам, системаи офтобӣ ва сайёраи замин оғоз мегардад. Доир ба ин масъала ҳанӯз дар замонҳои пеш файласуфони дунёи қадим Фалес, Арасту, инчунин Чорвақҳо дар Ҳиндустон андешаҳои гуногун баён намудаанд. Файласуфи бузурги дунёи қадим Фалес обро нахуст асос ӯ нахуст мабдаи олам меҳисобид. Мутафаккири бузурги юнони қадим Арасту бошад, чунин мешуморид, ки "Об сарчашмаи ҳама мавҷудоти олам буда, асоси пойдеории ҳаёт дар рӯи замин аст".

Дар Ҳиндустон Чорвақҳо яъне чорчизро: об, хок, бод ва оташро нахуст асос ӯ нахуст мабдаи олам мефаҳмиданд. Бояд таъкир дод, ки масъалаи мазкур дар назарияҳои динию идеалистии асримиёнагӣ низ вуҷуд дошт ва бо талаботи замон имрӯз ба яке аз масъалаҳои умумибашарӣ мубадал гардида истодааст. Қайд кардан ба маврид аст, ки дар мушкилот ва ҳалли қазияи мазкур дар арсаи байналмилалӣ ташаббуси Ҷумҳурии Тоҷикистон, махсусан Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон беназир аст. Бояд қайд кард, аввалин пешниҳоди Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба масъалаи оби ошомиданӣ дар сайёра аз қониби Ассамблеяи Генералии СММ дастгирӣ ёфта, соли 2003 Соли оби тоза ва солҳои 2005-2015 Даҳсолаи амалоти "Об барои ҳаёт" эълон гардид.

Зикр намудан ба маврид аст, вақте бо сабаби нарасидани оби тозаи нӯшоки аз панҷ як ҳиссаи аҳолии сайёра азият мекашад ва ҳар сол аз рӯи ҳисоботҳои оморӣ тақрибан панҷ миллион одам аз истеъмоли оби ифлос ва бемориҳои вобаста ба он қони худро аз даст медиҳанд, мамлакатҳои Осиёи Марказӣ, аз ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистонро бетараф намегузорад. Аз ин рӯ, яке аз масъалаҳои ҷиддӣ, ки Тоҷикистон дар назди худ гузоштааст, дар доираи муносибатҳои интегратсионӣ ҷалб намудани тавачҷуҳи кишварҳои ҷаҳон ва созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ ба проблемаи таъминот бо оби тоза ва ҳифзи захираҳои об, истифода ва тан-

зими оқилонаи онҳо мебошад. Сабаби асосии соли байналмилалӣ оби тоза эълон шудани соли 2003-юм, ки бевоқифа ташаббускори он Ҷумҳурии Тоҷикистон буд, ҳамин аст.

Инчунин эълон намудани соли 2013 - Соли байналмилалӣ ҳамкориҳо дар соҳаи об низ яке аз иқдомҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масъалаи оби ошомиданӣ ба ҳисоб мерафт. Тибқи ташаббуси мазкур 21-уми августи соли 2013 Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланди ҳамкорӣ дар соҳаи об дар ҷумҳурӣ баргузор гардид ва дар натиҷа як қатор санадҳои ниҳой қабул шуданд.

Бояд қайд намуд, ки сеюмин иқдоми Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба масъалаи оби ошомиданӣ эълон намудани соли 2016 соли "Об барои рушди устувор" буд, ки ҳамагон онро хуш пазируфтанд. Аниқтараш, 11-августи соли 2016 дар ҷумҳурӣ Конфронси байналмилалӣ дар бораи ҳамкориҳо дар соҳаи оби ошомиданӣ дар сайёра баргузор гардид. Дар конфронси мазкур Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иштирок ва баромад карда, ҷомеаи ҷаҳониро даъват намуд, ки баҳри ҳалли қазияи мазкур, яъне масъалаи оби ошомиданӣ дар сайёра ҳамкорӣ намоянд.

Ин яке аз ташаббуси навбатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сатҳи байналмилалӣ эълон намудани солҳои 2018-2028 Даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор" аст, ки аз қониби 177 мамлакат дастгирӣ ёфт.

Шояд ҳамин асолати куҳанбунёд ва оини парастӣшу муқаддас доштани сарватҳои зеризаминӣ, махсусан об буд, ки Пешвои миллат мо чор ташаббусро пешниҳод кард ва ин иқдомҳои наҷибона аз қониби ҷомеаи ҷаҳонӣ пазируфта шуд.

Насрулло АБДУЛЛОЕВ, мудири кафедраи фалсафа

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзҳои аввали фаъолияти сиёсии худ барои дар ҷавонон тарбия ва ташаккул додани сифатҳои инсонӣ комил аҳамияти беандоза медиҳанд. Дар ҳар як воҳурии худ бо ҷавонон мувоҷиҳат карда таъкид менамоянд, ки "Ҷавонон ояндаасози миллат мебошанд". Дарвоқеъ, ҳамон вақт тақдири халқу Ватан ва миллати куҳанбунёдамонро ба дасти ояндаасозони миллат - ҷавонон супорида метавонем, ки онҳо худ дар рӯҳияи баланди инсонӣ тарбия ёфта бошанд.

Душвориҳои аввали Истиқлолияти Тоҷикистон, ҷангҳои шаҳрвандӣ ба генофонди миллӣ, аз ҷумла ба тарбияи ҷавонон таъсири бад расонид. Неру ва тавоноии ҷавонро қисме аз инсонҳои ҷангҷӯ қариб, ки аз байн бурданд, онҳоро ба гуруҳҳо ҷудо намуданд, ки ҳамаи ин ба шуур ва дарки ҷавонони тоҷик таъсири манфии худро гузошт.

Дар Паёми Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз 24-уми апрели соли 2010 вази-фай падару модарон, мураббияҳо, омӯзгорон ва аҳли ҷомеа ро дар тарбияи дурусти ҷаво-

гоҳӣ, мардонагиву далерӣ ва миллатдӯстиву меҳанпарастӣ ватани озоди худро ҳифз намуда, ба ояндагон мерос гузошта метавонанд. Аз ин рӯ, "Талқини ғояҳои олии инсонгароӣ ва тарбияи инсонӣ комил, бештар дар андешаҳои ҳақимону донишварони мо ба самти насли наврасу ҷавонон равона шудааст, дар оинаи давлатдорӣ миллӣ мо ҷои хоса дорад", қайд кардаанд Пешвои миллат".

Бо назардошти ин Ҳукумати Тоҷикистон дар ҳақиқи ҷавонони лаёқатманд ҳамаҷониба ғамхорӣ зоҳир намуда, онҳоро дастгирӣ ва ҳавасманд мегардонад. Аз ҳисоби буҷети давлат ба ҷавонони ташаббускору соҳибистеъдод дар тамоми донишгоҳу донишқадаҳо, коллеҷҳои кишвар ҳар моҳ бо идрорпулҳои Президентӣ, раисони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо сарфароз гардонида мешаванд. Ҳамаи ин ғамхориҳо нисбат ба ҷавонон ба он хотир аст, ки онҳо бештар вақти худро сарфи илму дониш намоянд.

Аз ин рӯ, тарбияи ҷавонро дуруст ба роҳ монда, дар замири онҳо парварши муҳтарам рафторҳои нек ва хислатҳои ба-

гӯянд, ки ӯ ҷавон аст ин маънои онро дорад, ки ӯ тавоност ва аз дасташ ҳар коре меояд".

18 июли соли 2015 Шӯрои миллии кор бо ҷавонон дар назди Президенти мамлакат ташкил шуд ва дар он Пешвои миллат иштирок намуда, изҳор карданд, ки "Ҷавонон дар ҳаёти сиёсӣ фарҳангӣ ва иқтисодӣ кишвар бояд фаъолона иштирок намоянд. Ман ба нерӯи созанда, иқдомҳои бунёдкорона, ташаббусҳои наҷиб ва маҳорати пешвоёнаи ҷавонон боварӣ комил дорам".

Дар Паёми навбатии худ ба Маҷлиси Олӣ аз 22-юми декабри соли 2016 Пешвои миллат ба таълиму тарбия ва ахлоқи рафтори ҷавонон диққати ҷиддӣ дода, падару модарон, омӯзгорон, аҳли зиё ва тамоми соҳарҳои давлатро вазифадор карданд, ки барои мустақкам намудани пояҳои ахлоқи ҷомеа чораҳои зарурӣ андешанд. Инчунин, ба ҷавонон таъкид намуданд, ки ба рафтор ва кирдорҳои ахлоқи худ эътибори ҷиддӣ диҳанд, аз ҳизбу ҳаракатҳои хатарнок канораҷӯӣ намуда, вақти худро ба илму донишомӯзӣ ва ихтирооти навини илм сарф намоянд. Ҷавонон бояд аз ҳама қишрҳои ҷомеа бештар фаъолона амал кунанд. Пешвои миллат дар Паёми навбатии худ гуфтанд, ки: "Ҷавонон бояд ҳисси баланди миллӣ дошта бошанд, бо Ватан, миллат, давлати соҳибистиқлоли худ ва забону фарҳанги миллии хеш ифтихор намоянд ва барои ғимояи онҳо ҳамеша омода ва хушёру зирак бошанд".

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо назардошти сахти ҷавонон дар рушди ҷомеа ва иштироки фаъолонаи онҳо дар ҳаёти сиёсӣ иқтисодӣ мамлакат соли 2017-ро Соли ҷавонон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эълон намуданд.

нон таъкид намуда, изҳор доштанд, ки: "Мо аз ҷавонон умеди калон дорем, зеро дар оянда масъулияти давлатдорӣ ва рушди кишвар ба уҳдаи онҳо меафтад. Аз ин рӯ, мо бояд ҷавонро дар рӯҳияи баланди ҳештаншinosиву худогоҳии миллӣ, ватандӯстиву ватанпарастӣ ва ифтихор аз давлатдорӣ миллӣ тарбия намоем".

Пешвои миллат иброз медоранд, ки танҳо ҷавонон бо иродаи қавӣ, худшinosиву худо-

ланди инсонӣ аз қабилӣ хушёриву зиракӣ, бедордильву хештаншinosӣ, ифтихор доштан аз Ватану ватандорӣ, дӯст доштан ва ҳурмат намудани забону фарҳанги худ ба камол расонида, тарбияи дуруст намуда метавонем.

Муҳтарам Пешвои миллат дар ҳар як баромад ва суханронии худ ба тавоноӣ, ҷасорат, қобилятнокӣ, маҳорату кордонии ҷавонон баҳои баланд дода, изҳор медоранд: "Агар касеро

Файзгул ЧИНАЕВА, аспиранти соли 2-юми ишғоли ғойбонаи ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

THE BEST PERSON AFTER PARENTS

There is a special pride in teachers, and a love for what you do.

And appreciation's always shared between those little lives and you!!!

Teacher is the word who is precious, worthy, famous, and sent for human beings. In this word we can realize many things especially decency education and other valuable words. Teacher is only a person who can be kind like parents and lights the way of our life. As our great thinker mentioned:

No one become a person by himself No iron become a sharp by itself

11 The teachers are the lights in the children's heart who brighten the intellectual ways. So the children follow the teacher's

advices when they are in a trouble .Teachers' advice and polite words always remind the children to choose the right way. A good teacher catalyzes in his pupils the burning of desire to know and love for the truth and beauty .That's why the teacher is the most important person after parents. When the parents suffer or burn for their children's' difficulties, challenges the teacher burn not only for theirs, but also for others. I also have a teacher who is really very special in my life. At first I was very poor in my attitude and in studies as well but as soon as she came into our class something happened to me! Being the right person at the right time may be enough to change a person's life forever. Human being constantly changing whether for the good or for the bad, we do not

stay the same. Years after we remember the teachers that changed our lives .In most cases teacher is the first person that believed in us .That experience of having an authority figure believe that we could succeed carries us forever.

Зарина ШАРИПОВА, донишҷӯи соли 4-уми факултаи филологияи хориҷӣ

• БА МУНОСИБАТИ 70-УМИН БАҲОРИ УМРИ ПРОФЕССОРИ ДМТ ДАВЛАТБЕК ХОҶАЕВ

БУНЁДГУЗОРИ ТАЪРИХИ АФКОРИ ЗАБОНШИНОСИИ ФОРСУ ТОҶИК

ШИНОСОИ

Шастаи ҳафтод гар
расид бар донамат,
Ғам махӯр, ки айни
авҷи ҳиммат аст.

12-уми майи соли ҷорӣ забоншинос, доктори илми филология, профессор кафедраи таърихи забон ва типологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Хоҷаев Давлатбек зодруз доранд ва ба синни мубораки 70 қадам мегуздоранд.

Мо шахсияти устод Давлатбек Хоҷаевро солҳои 2012-ум Ҷангоми гирифтани мавзӯи илмӣ аз тавсифҳои самимӣ ва фарзандвори устодамон, доктори илмҳои филологӣ, профессор, мудир кафедраи журналистикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Ҷумъахон Алимӣ ғоибона шинохтем. То кунун он самимияте, ки аз овони тадрис дар Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (ҳоло ДМТ), ки аз шогирдӣ то дараҷаи ба ҳамкор расидани устод бо соҳибҷашн ҳеҷ аз хотири онҳо зудуда ва кам нашудааст. Устод Алимӣ ҳар гоҳ, ки аз боби устод Хоҷаев сухан гӯяд, бо як завқи хосса ва самимияти бепеён аз ӯ ёд мекунад. Ҳатто Ҷангоми суҳбатҳои телефонӣ устод Алимӣ аз ҷой хеста, бо устод Хоҷаев суҳбат мекунад. Чандин маротиба шӯҳиди воқеоти суҳбати ҳарду ҷониб будем. Маҳз моро дунёи муносибати боэҳтироми ин ду олимӣ барҷаста бо шахсияти устод Хоҷаев Давлатбек шинос намуд.

АВВАЛИН ДИДОР

Моҳи октябри соли 2015 моро ба роҳи муҳокимаи пешниҳод кардани рисолаи номзадӣ ҳамроҳи роҳбари илмиамон устод Ҷумъахон Алимӣ ба кафедраи таърихи забон ва типологияи рафтем. Ҷангоми сафар устод Алимӣ мегуфтанд, ки: "Акнун устод Хоҷаев шуморо аз суроҳии сӯзан мегуздоранд". Ин гуфтаҳои устодамон аз ҳарвақта дида масъулияти моро дучанд мекард. Аммо

Ҷангоми вохӯрӣ мардеро дарёфтем, ки дунёи ҳиммату эҳтиромаш қанор надорад. Гумон кардем, ки мо солҳост, ки ҳамдигарро мешиносем. Воқеан эшон марди покдилу тавоно донишманди асил аст. Муҳаббату самимият дар тиннаташ ончунон халқ шудааст, ки гӯё чанд лаҳзае барои офаридани нақше қаҳрамонӣ дорад. Аҳсант ба чунин модари тоҷик, ки ин гуна шахсиятро офаридааст.

70 СОЛИ ТИЛЛОИ

Хоҷаев Давлатбек (Давлатбеки Хоҷа), узви Иттиҳодияи рӯзноманигории Тоҷикистон мебошад.

Соли 1972 пас аз хатми бомуваффақияти факултети филологияи Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин ба сифати ассистенти кафедраи забони тоҷикӣ ба кор қабул карда мешавад.

Фаъолияти густурдааш аз соли 1981 ба ҳайси муаллими калон ва аз соли 1983 ба вазифаи дотсенти кафедраи забони тоҷикӣ интихоб мешавад.

Солҳои 1986-1987; 1997-2000-ум вазифаи ҷонишини садри факултети филология, солҳои 2000-2002; 2005-2007-ум мудир кафедраи забони муносири тоҷикӣ ва солҳои 2007-2008-ум садри факултети филологияи тоҷики ДМТ-ро ба ӯҳда дошт.

Д. Хоҷаев солҳои зиёде ба тадқиқи густурдаи таърихи афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои миёна машғул шуда, дар ин замина таълифоти арзишманде ба даст овардааст.

08.01.1981 дар мавзӯи "Ҷумлаҳои мураккаби тобеъ бо ҷумлаи пайрави муайянкунанда дар забони адабии ҳозираи тоҷик" рисолаи номзадӣ дифоъ намудааст.

24.11.2004 бошад, аз натиҷаи пажӯҳишояш дар мавзӯи "Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои X-XVI" рисолаи докториашро бомуваффа-

қият дифоъ намуд.

Ба қалами ӯ беш аз 120 мақола ва 12 адад дастуру китобҳои илмӣ, илмию оммавӣ ва таълимию публитсистӣ тааллуқ дорад, ки намунае аз онҳо инҳоянд: 1. Абдусалом Деҳотӣ ва баъзе масъалаҳои забони адабии тоҷик.-Душанбе, 1984. 2. Тарбияи ватандӯстию интернационали чавонон.-Душанбе: Ирфон, 1988; 3. Маҷмӯаи машқҳо аз синтаксис ва пунктуатсия.-Душанбе: Адиб, 1990; 4. Калиди дари ганҷ.-Душанбе: Адиб, 1990; 5. Синтаксис ва пунктуатсия.-Душанбе: Маориф, 1991; 6. Дарсҳои забони тоҷикӣ дар синфҳои IX.-Душанбе: Маориф, 1992; 7. Таъриқи таълиқи илми забоншиносии форсу тоҷик дар асрҳои миёна. Душанбе: Диловар, 1998; 8. Хоҷа Ҳасани Нисорӣ ва афкори забоншиносии ӯ.- Душанбе: Деваштич,

2004 ва ғайра.

Хоҷаев Д. яке аз муаллифони китоби дарсии «Забони тоҷикӣ барои синфи IX»-и мактаби миёна мебошад.

Соли 1998 бо медали "Ҳизмати шоиста" ва соли 2011 бо медали "20-солагии истиқлолияти Тоҷикистон" сарфароз гардонид шудааст.

Профессор Д. Хоҷаев аз зумраи олимони пурмаҳсул ва шинохта маҳсуб шуда, бо ҷустуҷӯҳои арзишманди худ дар соҳаи илм, хусусан проблемҳои рӯзмарраи забоншиносии тоҷик хидмати арзишманд карданд. Маҳз хидмату маҳсули эҷодаш буд, ки ӯ дар саҳфаи дилҳои мардуми кишвари азизаш ҷо гирифта, дафтари зарини дунёи суҳаншиносони забоншиносии кишвар барояш оғӯш боз намуда, калиди танзимро ба ихтиёраш гузоштанд. Маҳсули эҷоди эшон баҳри беканореро мемо-

над, ки ҳазорон ташнағони роҳи илм шодком гардидаанд. Дар забоншиносии тоҷик ва эроншиносии нахустин муҳаққиқе, ки даст ба таҳқиқи густурдаи таърихи афкори забоншиносии форсу тоҷик задаст, устод Д. Хоҷаев мебошад. Ҳамин аст, ки ӯро бунёдгузори таърихи афкори забоншиносии форсу тоҷик медонанд. Пажӯҳиши эшон дар шакли монографияю мақолаҳои зиёд ба таъба расонида шуда, дар ин замина бисёр чеҳраҳои маъруфи илми забоншиносии классикӣ равшан карда шудаанд.

ХУЛОСА

Ҷушубон ва муаррифари чеҳраҳои маъруфи илми забоншиносии классикӣ тоҷик мебошад. Чанд соли қабл (ҳоло ҳам вучуд дорад) андешае дар зехни бештари донишмандони тоҷик халқ шуда буд, ки низомии грамматикӣ забонро муҳаққиқони рус кашф карданд. Аммо устод Хоҷаев дар ин бора андешааш диғар аст. Бунёд ва кашфи масъалаҳои забоншиносиро бузургони классикӣ мо даҳҳо аср пеш кашф кардаанд. Масалан, дар боби исмҳои маънӣ, ки муҳаққиқони рус онро бо ҷоидаи: "Исмҳое, ки дар фазо ҷойро ишғол карда, лекин мо онҳоро даст расонида, ламс карда, бӯй ва маъза карда намешавад, исмҳои маънӣ ном доранд" меноманд. Устод Хоҷаев мегӯяд, ки ин ҷоида дар осори Носири Хусрав бо ибораи "Исмҳое, ки исм доранду ҷисм надоранд" дарҷ ёфтааст.

Хулоса, барои ин устоди гаронмояву дурандеш ва зиндадил, ки 70-умин баҳори мубораки умрашон дар фасли зебои баҳори фархундапайк фаро расидаасту ҷашни зодруз доранд, эшонро сидқан аз номи худ ва аз номи роҳбари илмиамон профессор Ҷумъахон Алимӣ табрику таҳният намуда, аз даргоҳи Офаридгори нек барояшон тани сӣҳат, хонаободӣ ва саодати рӯзгорро таманно дорем.

Ҷашн муборак, устоди азиз!

Эраҷ ДАВЛАТОВ,
Чаҳонгир ТЕМУРОВ,
сармӯзгорони кафедраи
умумидонишгоҳии забони
тоҷикӣ Донишгоҳи
давлатии Кӯлоб ба номи
Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

БУЗУРГОНИ ТОҶИК (ДОСТОН)

Хондаам шеъри равони Рӯдакӣ,
То ба пирӣ аз замони кӯдакӣ.
Риштаи ҳарфи суханро бофта,
Хонаи шеъри дариро кофта.
-Офарин, -гӯфтам варо,
ки зодааш,
Номи ӯро Рӯдакӣ бинҳодааш.

Ҷуҷуҷою мо кучо?!
Фарқ дорад байни мо.
Ҷуҷуҷу авлиё,
Ман чӣ? Нодони Худо.
Пас нагӯям: шоирам,
Шоирам ман, моҳирам.
Гарчи дорам чил китоб,
Мухлисонам беҳисоб.
Бар саволе ман ҷавоб,
Бар хатое ман хитоб.
"Шоҳнома" панднома донамат,
"Шоҳнома" ашик хона донамат.
Умри миллатро идома донамат,
Пири Тӯсей, меҳрнома донамат.
Баҳри ҳастӣ, муҳрнома донамат,

Шеъри Ҳофиз рӯйи
дунёро гирифт,
Пеш роҳи селу дарёро гирифт.
Лангро бо шеъри худ таслим кард,
Ақдро андар ҷаҳон ҳоқим кард.
Нест тӯю маърака бе шеъри ӯ,
Ҳар навоҷи чун навои оби ҷӯ.

Сар ба сар шуд бо аҷал Ибни Сино,
Бар маризи бедаво гашта даво.
"Қонун"-и ӯ бар ҳама дарде шифо,
Олими донотарин гайри Худо.
Нест карда ҷумлаи чурму хато,
Шуд тумори ҷумлаи раъди бало.

Посбони шеъри мо Ҷомӣ шуда,
Меҳрубони шеъри мо Ҷомӣ шуда.
Соябони шеъри мо Ҷомӣ шуда,
Мағзи ҷони шеъри мо Ҷомӣ шуда.
Нони хони шеъри мо Ҷомӣ шуда,
Ҷӯзи дони шеъри мо Ҷомӣ шуда.

Бадилҳо мо дурри мағширо бикофт,

Аз миёни ақлҳо онро биёфт.
Дурри мағширо ба мо тақсим кард,
Дорую дармони шахсони бадард.
Олими мағшиносо андар кучо?
Мағширо рост гӯяд ӯ ба мо.

Гашта Туғрал Бедил сони мо,
Гулхани шеъраш ҳамеша дар ҷило.
Дурри мағширо ба ӯ дода Худо,
Шеър гуфто, ҳарф гуфто бехато.
Дар дилу дар дидаҳо гардида ҷо,
Дарди мардумро рабуд аз синаҳо.

Гуфт Айни шеъри
"Марши Хуррият",
Раҳкушои мардумони ҷамғият.
Аз адолат, аз саодат ҳарф гуфт,
Аз шафоқат, аз қироат
ҳарф гуфт.

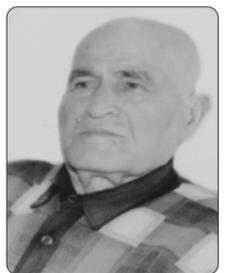
Зинаи гуфтори ӯ гашта баланд,
Шираи гуфтори ӯ монанди қанд.

Шеъри Турсунзода - оби чашимасор,
Чаҳ - чаҳи булбули ошиқи баҳор.
Рӯйи дунё кард парвоз аз Ҳисор,
Ҳиндуро бо Тоҷикистон кард ёр.
Шухраташ паҳни ҷаҳон асту диёр,
Шеъри тоҷик ёфт з - ӯ авҷу барор.

Шеъри Лоик савти
борон гаштааст,
Дар тани мо роҳати
ҷон гаштааст.
Бар гулистон боги
армон гаштааст,
Нури равшан дар шабистон
гаштааст.
Ҳам асои дастии пирон гаштааст,
Шавқу завқи ҷумла
ёрон гаштааст.

Боз омад як бузурге дар ҷаҳон,
Номи ӯ Эмомалӣ вурди забон.
Гашта машҳури замину осмон,
Номдори бонишони олимон.
Гашта дорую давои одамон,
Пешвои мардуми хурду калон.
Сулҳу ваҳдат дар
дилу андар макон,
Оби тоза - солими ҷисму ҷон.
Хонаи ободии ҷумла мардумон,
Ҷони мардум бехатар андар амон,
Сарвари одилтарин - нуши равон,
То ба ҳоло аз замоне ӯ ҷавон.
Ҷуҷуҷою мо кучо?!

Фарқ дорад байни мо.
Ҷуҷуҷу пешво,
Ман чӣ? Нодони Худо.
Пас нагӯям: олимам,
Олиморо ҳоқимам.
Гарчи дорам чил китоб,
Мухлисонам беҳисоб.
Бар саволе ман ҷавоб,
Бар хатое ман хитоб.
Ин бузургон зинда бод!
Роҳати ҷон зинда бод!
Бахту армон зинда бод!
Тоҷикистон зинда бод!

Сайдмӯмин ФАРИДОВ

Гулнора МИРЗОРАҲМАТОВА, саромӯзгори кафедраи забони тоҷикии умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Мо, ки мардуми мусалмон ва миллати тоҷик ҳастем, дар фарҳанги мо дурӯғ гуфтан ҷои нест, вале лаҳзаҳои мешаванд, ки дурӯғи гуфтаи мо боиси оромӣ, шодӣ ва хушнудии дигарон мегардад, ки ин дуруст аст. Масалан, дар рӯзи 1-уми апрел, ки рӯзи ханда унвон мешавад, мумкин аст, ба шари он ки дурӯғи осмонӣ набошад. Ҳангоми хархашаи ду ва ё якчанд нафар барои ором намудани онҳо дурӯғ гуфтан мумкин аст ва ё ҳангоми нохушӣ сар задан дар оила (садама, ҷаноза ва ғайра) дурӯғ гуфтан дуруст аст. Инчунин, ҳангоми гирияти кӯдак ва барои ором намудани он фикр мекунам, ки дурӯғ роҳи ҳал аст.

Анӯшервон АЛУЕВ, ҷонишини декан оид ба тарбияи факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Ба фикри ман дурӯғ дар як маврид фоидаовар аст. Дар ҳолате, ки агар онро дипломат моҳирона ба нафъи давлат ва миллати худ истифода барад. Чунон ки мегӯянд: "Дипломат дурӯғро аз ҳақиқат ширинтар баён месозад".

Азизаи НУРУЛЛО, мутахассиси раёсати таълими Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Дурӯғ худ падидаест, ки дар зеҳни инсон аз ояндаи хубу беҳтари худ мужда медиҳад, аммо табиист, ки ояндаи бад ба бор меорад. Ба андешаи мо дар дунё нафаре нест, ки дар умри худ дурӯғ нагуфта бошад. Аз нуқтаи назари илми ҳуқуқшиносӣ қисмати зиёди ҷиноятҳо аз дурӯғи кӯчак маншаъ гирифта, содир мешаванд. Ман чунин андеша дорам, ки агар нафаре

Дурӯғ гуфтан қадри инсонро коста мекунад ва ҳамеша ниёкон ва шоирону удабони мо ин амалро маҳкум кардаанд. Дар ҷомеаи имрӯз шахсе, ки пайваста ба мардум ва наздиконаш дурӯғ мегӯяд, ба ӯ лақаби "шайтон" ва ё "дурӯғгӯ" мегузоранд ва минбаъд ба суҳанхояш бовар намекунад. Дар ду гуфтааш ҳазрати Муҳаммад (дуруд бар ӯ) дурӯғгӯиро амали нораво шуморида, инсонҳоро ҳамеша ба ростгӯӣ даъват мекунад:

1. *Ин хиёлати бузург аст, ки суҳане барои бародарат бигуӣ, ӯ туро тасдиқ кунаду ту дуруғгӯ боӣ.*

2. *Ба ҳоқими вақт эҳтиром бигузор ва шахсияташро бузург шумор ва дар маҳзари ӯ аз дуруғгӯӣ бипарҳез.*

Ҳамасола 1-уми апрел ҳамчун Рӯзи ханда дар Тоҷикистон ҷашн гирифта мешавад ва мардум, бавижа ҷавонон ба ҳамдигар дурӯғҳои болохонадор мегӯянд. Ҳатто дар ин рӯз хабари дурӯғи марги наздикони дӯстонашонро ба ҳамдигар мерасонанд. Аммо ҳолатҳое низ ҳаст, ки дурӯғ гуфтан ҷои нест. Ба фикри мо дурӯғе, ки оилаеро аз вайроншавӣ наҷот медиҳад, ду бародарро ба ҳамдигар дӯст мегардонад, ҷангро хотима мебахшад ва ба касе зарар намерасонад, дуруст аст.

Аз ин рӯ, вобаста ба ин мавзӯ ҳостем аз чанде омӯзгорон ва кормандони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, Коллеҷи омӯзгори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ва Коллеҷи тиббии Кӯлоб бо саволи "Дар кадом ҳолат дурӯғ гуфтан ҷои нест?" пурсон шавем.

дурӯғеро ба хотири ором сохтани муҳити хархашаборе ва ё аланга нагирифтани оташи кинаву фитнаву ҳиллае гуфта бошад ин дурӯғ ба ҳуди ғӯянда зиёне наорад, салоҳ мебошад. Беҳтар он аст, ки кӯшиш намоем, то ҳама нуқсонро нофаҳмиҳоро танҳо бо ростӣ ҳал намоем, зеро:

*Ростиро набувад ҳеч
заvole ба ҷаҳон,
Сарв агар хушк шавад,
боз асо мегардад.*

Роҳилаи НУРАҲМАДЗОДА, директори мактаб-интернати ҷумҳуриявии кӯдакони ятим дар шаҳри Кӯлоб.

Ба фикри шахсии ман дурӯғ гуфтан дар ҳолате дуруст аст, ки ба манфиати коре ва ё чизе бошад. Аслан дурӯғгӯӣ шуғли дӯстдоштаи ман нест. Дурӯғе, ки бар ғӯянда ва шунаванда зарар нарасонад ва барои ҳазлу шухӣ ва хурсанд кардани ҳамдигар бошад, равост. Дар пеши кӯдак ҳеҷ гоҳ дурӯғ гуфтан раво нест, зеро нафрати кӯдак ба шахси дурӯғгӯ зиёд шуда, оҳиста-оҳиста ин амалро худаш иҷро мекунад. Дурӯғ ҳамеша бефурӯғ аст. Ҳеҷ дурӯғе нест, ки то имрӯз пинҳон монда бошад. Аз ин рӯ, мо бояд ростгӯ бошем.

Ҷамила РОЗИҚОВА, омӯзгори Коллеҷи тиббии шаҳри

Кӯлоб.

Шахс дар ҳолате дурӯғ мегӯяд, ки вай маҷбур мешавад, яъне бемории касеро пинҳон мекунад. Инчунин, дар ҳолате, ки аз шахсе саҳт метарсад, барои ҷимояи худаш зарур мешавад, ки дурӯғ бигӯяд. Баъзан шахсоне ҳастанд, ки бо дурӯғ зиндагӣ мекунанд. Барои ба даст овардани манфиати худ доимо дурӯғ мегӯяд. Масалан, нашъамандон. Аммо дар ҳолати бемории вазинин ва ё табобатнашаванда барои духтурон иҷозат аст, ки ба беморон дурӯғ гӯянд, зеро агар рост гӯянд, боиси хуруҷи беморӣ ва ё марги онҳо мешавад.

Исмоил СУЛТОНОВ, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Ба фикри ман дурӯғ гуфтанро на ҳар як инсон чигунагиашро дарк карда метавонад. Ҳар як чиз ҷойи худашро дорад, ҳатто дурӯғгӯӣ низ. Дар ҳолате, ки миёни зану шавҳар ҷангу ҷидол рафта истодааст ва боиси парокандагии оила мегардад, дурӯғро гуфтан дуруст аст ва ҳеҷ боке надорад.

Зухро ОДИНАЕВА, ассистенти кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии

Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Дар урфият мегӯянд, ки дурӯғи маслиҳатомез беҳ зи ростӣ фитнаангез. Аслан худ ман дурӯғ гуфтанро он қадар нағз намебинам. Ҳолате шудааст, ки ба як дӯстам дурӯғ гуфтаам, ки он барои хушбахтии он кас буд. Ба фикрам дар ҳолатҳое, ки суҳанҳои рост ба ҳар гуна ҷангу хархашаҳо оварда мерасонад, беҳтар аст, ки дурӯғеро гуфт, ки сади роҳи ин гуна нооромиҳо гардад. Дурӯғ гуфтан дар ҳолатҳои зарурӣ ҷои нест.

Садриддин СУФИЕВ, ҷонишини декан оид ба таълими факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Аслан дурӯғгӯӣ хосияти хуб надорад, чунки шахсе, ки дурӯғ мегӯяд, дар чашми мардум мисли як нуқтаи сиёҳ намоён аст. Дурӯғгӯӣ аз нигоҳи ислом торикии эмон аст, ки ба ин торикии ҳар як инсон дар ҳаёту рӯзгори худ дучор меояд. Дар урфият мегӯянд, ки давидани гусола то дари қаҳдон. Аз ин рӯ, умри дурӯғ кӯтоҳ аст.

Мирзошариф Тешаев, ассистенти кафедраи молия ва қарзи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Дар ҳолате дурӯғ гуфтан дуруст ҳаст, ки ягон манфиати хуб диҳад. Агар бе ягон манфиат дурӯғ гӯӣ, ин хосияти он қадар хуб ҳам надорад, чунки эътибори инсон дурӯғгӯӣ дар ҷамъият дар зинаи паст қарор дорад. Кӯшиш кардан лозим аст, ки суҳани бардурӯғе, ки садо меди-

ҳад аз манфиат холи набошад ва барои пешрави ва беҳбудии ҷамъият бошад.

Бахтӣ САТТОРОВА, омӯзгори кафедраи педагогикаи Коллеҷи омӯзгори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Дар урфият беҳуда нагуфтаанд: "Дар зарурат раво бувад, бе зарурат хато бувад". Дурӯғ гуфтан албатта хуб нест, лекин дар ҳолате, ки зарур бошад ва ба манфиати коре бошад, ҷои нест. Аслан дурӯғгӯӣ шуғли дӯстдоштаи ман нест, чунки дурӯғгӯӣ торикии эмон аст.

Минбари "Назарнурсӣ" барои омӯзгорон таҳия шудааст, ки дилхоҳ омӯзгор метавонад фикри худро вобаста ба саволҳои пешниҳодшуда баён намояд. Касе, ки хоҳиши баён андешаашро дар ин гӯша дорад, бо масъули ин саҳифа Самариддин Набиев бо рақами 985 87 80 60 ва ё почтаи электронии рӯзнома дар тамос шавад.

Таҳияи Самариддин НАБИЕВ

- Чӣ чиз боис шудааст, ки шумори марғталабони тоҷик дар сафи ДИ афзояд?

- Ростӣ, намендоним ин Марказ аз кучо ин оморро гирифтааст, вале ман ба воқеияти он шубҳа дорам. Шубҳаи ман аз он нест, ки 27 тоҷик даст ба худкӯшӣ задааст, балки аз ҷойи аввал гирифтани тоҷикон дар ин рӯйхат аст. Се сола, ки ин мавзӯро пайгирӣ дорам, воқеан наворҳои зиёди гурӯҳи худхондаи "Давлати исломӣ"-ро тамошо кардам, ки дар он ҷавонони тоҷик қасди худкӯшӣ мекунад. Аммо қабл аз ин ки ҳоло тоҷикон дар ҳамлаҳои интихорӣ бар асоси ин наворҳо навбат мепоиданд, уйғурҳои Чин ва қирғизу ўзбекҳо даҳҳо ҳамла анҷом дода буданд. Аз мушоҳидаҳои ман агар ДИ як навори ҳамлаи интихорӣ бо иштироки тоҷикро нашр карда бошад, ду ва се навори амали интихорӣ уйғуру қирғизу ўзбекро нашр кардааст. Аз ин нуқтаи назар ба ҳеҷ ваҷҳ тоҷикон дар ҷои аввал нестанд. Аз сӯи дигар, он амалҳое, ки ДИ ҳамчун амали интихорӣ намоиш медиҳад, касе воқеияташро исбот карда наметавонад. Як ҳолатро медонам, ки як тоҷикро ду бор дар ду ҳолат намоиш доданд, ки барои анҷоми амали интихорӣ меравад. Як бор рафт ва мошини савораш таркид ва пас аз соли боз он ҷавон пайдо шуд. Мешавад хулоса кард, ки ДИ гоҳҳо ба хотири тарғибот дурӯғбодӣ низ мекунад ва воқеият доштани видеоҳои нашркардаи онро наметавон санҷид. Агар мо амалҳои интихориро аз рӯи видеоҳои таблиғоти ДИ ҳисоб кунем (мутмаинам, ки International centre for counter terrorism (ICCT) аз ҳамон ҷо ҳисоб кардааст) пас шумораи тунисиҳо, уйғурҳо, қирғизҳо ва ўзбекҳо аз тоҷикон ба маротиб бештаранд.

- Оё мешавад, афзудани марғталабони тоҷикро ба формондеҳ интихоб шудани сарҳанги пешини тоҷик - Гулмурод Ҳалимов рабт дод?

- Албатта, пайвастанӣ Ҳалимов ба ДИ эҳсоси тоҷикони узви ин созмони ифротӣ таъсир расонд ва аз назарҳои онҳо дар шабақаҳои иҷтимоӣ ва наشري наворҳо чунин ба назар мерасид, ки онҳо аз ин ба навъе фахр мекунад. Чун бо пайвастанӣ полковники ВКД онҳо намоиш доданд, ки бубинед, дар ҷи сатҳе мо тоҷикон ба ДИ меравем. Аммо амалҳои интихорӣ... Бубинед, ки дар ДИ як сохторе фаъол аст, ки махсус одамонро барои даст задан ба амалҳои интихорӣ омода мекунад. Амали интихорӣ дар ДИ ҳамчун амали ниҳонӣ як ҷиҳодӣ таблиғ мешавад. Ба ин хотир ҳатто аз як сол пеш ҷавонони ба истилоҳ сарсупурда ба ақоиди ДИ худашонро дар ин сохторе, ки ба анҷом додани амалҳои ин-

МУЪМИН АҲМАДИ: ТАБЛИҒИ РАСОНАҲОИ ТОҶИК ЗИДДИ ДИИШ МУАССИР БУД

тихорӣ ҳаст, номнавис мекунад. Онҳо омӯзиши хос мекунанд, мағзшӯӣ мешаванд. Кушиш мешавад, ки ин фидоӣ ин корро рафта анҷом диҳад ва дарк накунад, ки ин кораш як амали иштибоҳист. Баъдан, ин сохтор худаш интихоб мекунад, ки кадом фидоӣ бо кадом шақли шева дар кучо худашро битарқонад: ё бо камарбанд дар миёни мардум, ё бо мошини пур аз маводи инфиродӣ дар пойгоҳҳои ҳарбии "душман". Аз ин нуқтаи назар, кам ё зиёд шудани шумораи интихорӣ ба Гулмурод Ҳалимов рабте надорад.

Омода кардани фидоӣ аз ҳисоби кишварҳои пасошӯравӣ бештар ба дӯши қарқозӣ ҳаст. Онҳо шеваҳои интихоби худро доранд. Ҷавоне, ки дар ҷанги рӯ ба рӯ хеле фаъол аст, онро интихоб намекунад. Таблиғгари хуб, ки метавонад, даҳҳо нафарро ба ДИ ҷалб кунад, бо вучуди хоҳишаш дар рӯйхати фидоӣҳо шомил намешавад. Авлавият ба онҳое дода мешавад, ки ҳунари ҷангу таблиғро надоранд ва бояд як кори ба ақдаи худ "бузурге" анҷом диҳанд. Ҷараёни омода кардани фидоӣ пас аз номнавис шуданаш бештар аз ду моҳро дар бар мегирад. Уро бо тамоми ҳастӣ мағзшӯӣ мекунад, ки ин амалашро олитарин кор қабул мекунад ва фикр мекунад, пас аз анҷоми ин кор мустақим ба биҳишт меравад. То рӯзи охир барои ӯ маърақаҳои хайрбодӣ миёни ҷиҳодӣён омода мекунад ва бо ӯ мисли қарҳамон Худохофизӣ мекунад ва аз ӯ дуо мегирад. Ба ҳақде аз марғталаб қарҳамон метарошанд, ки аксарият орзуи мисли ӯ шуданро мекунад. Пас аз марғаш низ филми таъсирбахш мекунад. Дар гумроҳ кардани ҷавонон аз шеваҳои хос ин созмон истифода мекунад. Аъзоёни ин созмон фикр мекунад, ки воқеият ҳамин аст ва бо ҷаҳони берун иртиботашон аз ҳамин дидгоҳ аст.

- Шумо аз қавли як ҷангчӯи тоҷик, ки пештар аз ДИ фирор карда, ба Тоҷикистон баргашта буд, гуфтед, эътибори нуфузи ҳар фармондеҳ вобаста ба шумори "шаҳид"-онаш аст. Оё мешавад гуфт, ки Гулмурод Ҳалимов ҳам барои нуфуз пайдо кардан ҳамсафронаш, - аз ҷумлаи тоҷиконро ба куштан додааст?

- Ҳарфи ин ҷиҳодӣ танҳо дар мавриди амироне буд, ки на бештар аз сад-дусад нафарро таҳти назорат доранд. Ин ҳам танҳо дар як минтақаи хурди таҳти назорати ДИ буд. Аз сӯи дигар ин амал дар майдони ҷанг буд, на дар амалҳои интихорӣ. Он ҷавон воқеан нақл карда буд, ки онҳо ба хотири обрӯи худ ҳатто аъзоёни худро бо дастони худ мекушанд, то обрӯяшон зиёд шавад. Яъне вонамуд кунанд, ки

андоза натиҷа дод. Ин гурӯҳҳо дигар озодона дар хиёбонҳо ташвиқ намекарданд, афроди ба худашон номақбулро ба кучо муттаҳам намекарданд ва мисли масалан солҳои 2009-2012 дигар озодона дар бозорҳо ва масҷидҳо ақоиди худро таҳмил намекарданд. Ин натиҷаи боздошту зиндон буд. Лекин ақдаи ин афродо ин боздоштҳо натавоност дигар кунанд. Танҳо онҳоро ба пинҳонкорӣ водор кард. Дар

Гурӯҳи дигар тоза ба ақдаҳои ифротӣ шинос аст ва ҳоло ба таври комил ин ақдаҳо дар зеҳнашон шакл нагирифтааст. Бо тарғиботи ҳамвазн бо онҳо метавон ақдаашонро дигар кард. Донандагони хуби исломро бояд барои онҳо сафарбар кард. Дар зеҳни онҳо кадом сураву ояи нодурустро ҷо додаанд, аз роҳи гуфтугӯ бояд ислоҳ кард.

Роҳи дигар ва аз ҳама муҳим ин аст, ки ин корҳоро дар мин-

бубинед, мо аз ҳама бештар меҷангем ва аз ҳама бештар курбонӣ дорем. Фикр мекунам, ин амалҳо то замоне буд, ки бо ин гурӯҳи тундрав муборизаҳо ҷиддӣ набуд. Онҳо аз пирӯзиҳои аввали худ мағрур шуда, ба чунин корҳо даст мезаданд. Пас аз он ки Русия ба Сурия ворид шуд ва Амрикову дигар кишварҳо ҷанг бо ДОИШ-ро ҷиддӣ гирифтанд, ваъз тағйир ёфт. Маҳз дар ҳамин давра бисёре аз ҷавонони тоҷик аз ДИИШ фирор карданд. Чун даққ карданд, ки ин на он ҷиҳодест, ки ба онҳо таблиғ мешуд.

- Шумо ҳамчун хабарнигор ҳадди ақал се соли охир тамоми рӯйдодҳои марбут ба тундгароӣ ва терроризми Тоҷикистонро пайгирӣ мекунед. Ба назаратон талошҳои мақомоти тоҷик барои пешгирӣ аз терроризм то чӣ ҳад самар дошт?

- Мақомоти Тоҷикистон дар чанд соли ахир талош карданд, то бо роҳи таблиғи ташвиқ ва ҳамчунин бо роҳи боздошту ба ҳабс андохтани ифротӣён аз тундгароӣ ҷилавгирӣ кунанд. Ташвиқ тарғибҳо дар аксар маврид дар умум зидди ифротагроӣ чандон ҳадафмандона набуданд. Масалан, бештар бо баргузориҳои конференсияҳои нишастҳои миёни донишҷӯён ва ё бо вохӯриҳои бо сокинони маҳаллаҳои алоҳида иктифо мекарданд. Ин гурӯҳе, ки бо онҳо мулоқот мешуд, қишри осебпазир набуданд. Қишри осебпазир, ки ба гурӯҳҳои ифротӣ мепайванданд, дар Русия қарор доранд. Аксари онҳо донишҷӯ ҳам нестанд ва дар чунин нишастҳо ҳузур пайдо намекарданд.

Барои таблиғ низ афродо ҷалб мешуданд, ки дар қиблаи пайравони ақдаҳои ифротӣ ҳарфи арзишманд гуфта наметавонистанд. Бубинед, ки гурӯҳҳои ифротӣ барои ҷалби ҷавонон ба ҷангҳои Сурия ва Ироқ аз тафсири чанд сураи мушаххас, мисли "Ат Тавба", "Муҳаммад", "Оли Имрон" истифода мекарданд. Онҳо ба тарзи худ ин сураҳоро тафсир ва рафтани ҷавононро ба ҷиҳод муҳим арзёбӣ мекарданд. Аммо боре дар ин тарғибҳо тафсири дурусти ин ояро нашунидам, ки манзури Худованд дар ин сура на онест, ки ҳоло ифротӣён ташвиқ мекунад.

Боздошту ҳабси ифротӣён як

зиндон онҳо ба ҷои ислоҳ шудан баръакс дигаронро низ ба ақоиди худ моил мекунад. Ҳоло зоҳиран, муҳит як андоза ором шудааст ва дигар хеле кам, ба гуфтаи мақомот, "афродоҳо бо ришҳои шубҳанок" ва намозхонӣ бо усули салафия метавон дид, вале вақте аз наздик сӯҳбат мекунӣ, тағйирӣ ҷиддӣ дар ақда нест.

Танҳо таблиғи алайҳи "Давлати исломӣ" (танҳо ДИ) дар расонаҳои давлатӣ ва мустақил як андоза сазгор буд. Расонаҳои давлатӣ ва мустақил бевосита афродоҳо нишон медоданд, ки аз ДИ баргаштаанд. Воқеан, як андоза андешаи ҷавононро ин таблиғҳо ва шикастҳои ДИ дар Сурия ва Ироқ аз ин созмон дилсард кард. Пайвастанӣ тоҷикон ба ин созмон воқеан камтар шуд. Дар шабақаҳои иҷтимоӣ, ки то соли пеш аз ин созмон ба таври пинҳонӣ хеле пуштибонӣ мекарданд, ҳоло дида мешавад, ки дар мавриди ДИ назарҳо тағйир кардааст. Аммо ин ҳам маънои онро надорад, ки онҳо комилан аз ақиди ифротӣ даст кашиданд. Қисме аз гурӯҳҳои осебпазир ҳанӯз дар зеҳн андешаи тундгароӣ доранд, ҳарчанд ки дигар ба ДИ эътимод камтар шудааст.

- Бештар аст, аз кадом шеваҳо барои пешгирӣ ин падида кор гирифт?

- Гурӯҳҳои тундгаро дар Тоҷикистон ба ду қисм ҷудо мешаванд. Қисми аввал ба ҳақде мағзшӯӣ шудаанд, ки ислоҳ кардани онҳо кори як рӯзу ду рӯз нест. Дар миёни онҳо ҳатто афродо хатарноке низ ҳастанд, ки боздошту онҳо мантиқӣ ҳаст. Инҳо нафароне ҳастанд, ки бар асоси як қоида мағзшӯӣ шудаанд. Ин гурӯҳ ақдаи дигарро ба осонӣ наметавонад қабул кунанд ва барои ҷамъияту давлат ҳар лаҳза метавонад хатар эҷод кунанд. Вақте дар зиндон инҳо қарор мегиранд, он ҷо бо роҳи хеле хуб бо онҳо бояд кор кард. Он ҷо онҳо муттаҳаманд, вале барои ақдаашонро дигар кардан набояд бо онҳо ҳамчун як муттаҳам рафтор кард. Чун бо онҳо ҳамчун муттаҳам рафтор кунӣ, танҳо аз тарс метавонанд зоҳиран ақидаро қабул кунанд, вале ботинан ислоҳ намешаванд. Ин ҷо донандагони хуби исломро бояд сафарбар кард, то бар пояи фаҳмиши онҳо барояшон вориди гуфтугӯ шаванд.

тақаҳои осебпазир ва барои гурӯҳи осебпазир роҳандозӣ бояд кард. Омилҳои аввалияро бояд пайдо кард, ки ин ҷавононро тундгаро кардааст. Фикр мекунам, омилҳои аслие, ки ҷавононро тундгаро мекунад, ин ноумедӣ ҳаст. Ноумедӣ дар пайи бекорӣ, ноумедӣ дар пайи пеш омадани мушкilotи зиндагӣ. Вақте як ҷавон дар зиндагии ин дунёи ноумед аст, умедро дар зиндагии он дунёи ҷустуҷӯ мекунад. Гурӯҳҳои тундгаро онро зуд ба худ ҷалб мекунад. Масалан, аксари ҷавононе, ки аз Русия ба ДИ пайвастанд, дар қорашон мушкilot доштанд ва то андозае зери таҳқири сахтии кор ба истилоҳ ба ҷон расида буданд. Қорашонро бархе аз даст дода буданд, бархоро фиреб карда буданд. Бархеи дигарро мехостанд аз Русия ихроҷ кунанд...ДИ онҳоро хеле осон ба сӯи худ кашид.

Нуктаҳои фаъолияти ин ҷавононро бояд пайдо кард, то бо онҳо кор бурда шавад. Ҳоло чун фаъолияти ошкорои ин гурӯҳҳо зери назорат аст, онҳо бо ному насабҳои сохта дар шабақаҳои иҷтимоӣ фаъоланд ва ҳамарӯза даҳҳо назару видеоу акс нашр мекунад. Дар баробари онҳо бояд кор кард ва аз роҳҳои вориди гуфтугӯ шуд. Аз усулҳои зур кор гирифтани роҳи ҳал нест ва ин баръакс гурӯҳҳои ифротиро хатарноктар мекунад.

- Инъикос намудани мавзӯи ифротгароӣ ва тундгароӣ барои хабарнигорон чӣ хатару паёмдаро дорад?

- Дар Тоҷикистон таҳдидҳои ошкорои ниҳон аз ҷониби намоҷандагони гурӯҳҳои ифротӣ ба хабарнигорон вучуд дорад. Машигул шудан ба ин мавзӯ дар шароити Тоҷикистон ҳоло хатарноктар аз мавзӯҳои дигар аст. Гурӯҳҳои тундрав, бахусус ҷавонони тоҷикии узви ДИ-ро бештар рафтани хабарнигорони тоҷик ба назди хонаводаи онҳо ва таҳияи гузориш аз рӯзгори онҳо асабонӣ мекунад. Таҳдидҳои видеоии онҳо борҳо дар шабақаҳои иҷтимоӣ унвони хабарнигорон нашр шудааст. Сар аз Гулмурод Ҳалимов то оддитарин узви ДИ тариқи муроҷитаҳои видеои хабарнигоронро таҳдид кардаанд.

- Ташаккур барои сӯҳбат!

Мусоҳибаи
Ёқуби САИД

ТАҲЛИЛИ ПСИХОЛОГӢ

ДУРӮҒӢ - МУШКИЛИ
МУБРАМИ РӮЗ

Инсоният ба қатори ҳайвонҳои ширхӯр дохил шуда, танҳо бо шуур, муносибат ва муошират аз ҳайвонот фарқ мекунад. Агар ба таърихи тараққиёти шуури инсон назар кунем, мебинем, ки дар натиҷаи меҳнатҳои чандинсола нутқ ва муоширати байниҳамии инсонҳо ба вучуд омада, дар ин замина шуури инсон давра ба давра ташаккул ёфт ва то имрӯз ин раванд идома дорад. Дурӯғӣ низ баробари тараққи кардани шуури инсон инкишоф ёфта, дар ҷомеа паҳн мешавад. Дурӯғӣ дар олами ҳашароту паррандаҳо, ҳайвону даррандаҳо мушоҳида нашуда, танҳо дар миёни одамони тараққи карда, як раванди муқаррарӣ шудааст. Оид ба ин масъала аз ҳаёти ҳаррӯзаи одамони мисолҳо овардан мумкин аст.

ТАРБИЯ КАРДАНИ
ФАРЗАНД ДАР РӮҲИЯИ
ДУРӮҒӢ

Сарчашмаи асосии дурӯғӣ аз муҳити оила маншаъ гирифта, ба мактабу ҷомеа реша медавонад. Масалан, шахсони калонсоли оила ба кӯдак ҳар чиз (ба қавле бозича ё дигар ашёи хӯришҳо) ваъда медиҳанд, ки имрӯз харидорӣ намуда меорам, аммо ин ваъдаашонро иҷро намекунад ва кӯдак аз ҳамин ҷо дурӯғиро ёд мегирад. Оид ба ин масъала дар шабакаи иҷтимоии "Facebook" маводеро хондам, ки чунин буд: "Рӯзе чашмам ба як кӯдаке афтид, ки дар сармо пушти дарвозахона менишасту чашмони ғамзадааш сӯи роҳ буд. Хостам эътибораш надихам ва гузашта равам, аммо нашуд. ба наздаш омадам ва суолаш кардам. Чаро инҷо менишинӣ? Магар барои ту хунук нест? Дар ҷавоб ба ман гуфт, ки роҳи падарамро интизорам! Боз пурсидам, ки кучо рафт падарат? Гуфт: Бибиам мегӯяд, ки падарат роҳи дур рафтааст, имрӯз ё фардо меояд! Аммо ин кӯдак намедонад, ки падараш дар кучо ҳасту ба чӣ кор машғул. Ногаҳон бибиаш ҳозир шуду кӯдакро ба хона даъват кард. Бачаи хурдсол давон сӯи хона даромад. Баъд бо бибиаш низ ҳамсуҳбат шудам. Падари кӯдак ин дунёро бар асари бемории қалб 3-сол қабл падаруд гуфта будааст. Сол ба сол ин кӯдак бузург шуда, аз бибиаш мепурсидааст, ки падари ман кучост? Бибиаш бошад, кӯдакро фиреб дода, "Имрӯз ё фардо падарат меояд", гӯён оро ором мекардааст".

Аз нуқтаи назари равонӣ набояд кӯдакро бо чунин су-

ханони бардурӯғ умедвор сохт, ки ҳар рӯз роҳи падарро интизор шавад. Кӯдакро бояд мувофиқи фаҳмиши худаш дар доираи меъёрҳои равонӣ оҳиста-оҳиста омода намуда, аз вазъияти интизорӣ раҳо сохт. Ӯро фиреб набояд кард. Дигар роҳи тарбияро пеша гирифт. Агар кӯдак чунин интизорӣ кашад, шояд ба ягон бемории ҷиддӣ гирифтрон шавад. Ё дар оянда ба диққати ихтиёриаш таъсири манфӣ расонида, дар раванди донишзудкуниаш монеа эҷод мекунад.

Яке аз сабабҳои аз тарбия дур мондани баъзе кӯдакони бадахлоқ аз беаҳамияти ва паст будани маърифати маънавию психологӣи волидон, шахсони калонсоли оила ва ихотакардагон мебошад.

Оид ба масъалаи дурӯғӣ Унсурлмоалии Кайковус гуфтааст: "Хислати дурӯғӣ ба одам зиён оварда, оқибат ӯро шармсор месозад". Унсурлмоалии Кайковус сабаби дурӯғӣ ва фиребгарӣ зоҳир намудани кӯдакони ба якҷанд вачҳҳо алоқаманд менамояд, ки инҳоянд:

1. Барои он бачагон дурӯғ мегӯянд, ки онҳо бо ин роҳ манфиати худро нисбат ба дигарон дар мадди аввал мегузоранд;

2. Меҳроҳанд, ки бо роҳи дурӯғ гуфтан худро ҳақиқатчӯю ростқавл нишон дода, барои соҳиб шудан ба боварии касе ё чизе муваффақ гарданд;

3. Ниҳоят бачагон барои он дурӯғ мегӯянд, ки бо лафзи ширину гуворо ба дилу дидаи шахсони ҳамсуҳбат роҳ ёфта, барои амали намудани мақсаду нияти худ муваффақ гарданд.

Оид ба масъалаи дурӯғӣ ва ростқавлӣ Унсурлмоалии

бузург мегӯяд, ки: "...Эй писар, сухан рост гӯй ва дурӯғӣ мабош ва ҳештанро ба ростгуфтан маъруф кун. Ба маънии он ки қач шину ҳақиқати ҳолро ба дигарон бигӯй, аз дурӯғӣ беҳтар аст..."

Намудҳои ваъдаҳои бардурӯғ ва дигар шаклҳои рӯйрост дурӯғӣ дар оилаҳо зиёд ба мушоҳида мерасанд, ки ба психологияи кӯдакони бе таъсир намеомонад. Бачагоне, ки дар муҳити оила дар рӯҳияи ҳасудхӯрӣ тарбия меёбанд, онҳо барои ба мақсад расидан аз ҳеҷ гуна дурӯғӣю найранг ва фитнаю тухмат рӯй намегардонанд.

Ба андешаи Носири Хусрав дурӯғӣ хислати бади инсонист ва шахсе, ки ба дурӯғӣ роҳ медиҳад, оқибат ба ивази чунин рафтораш хорӯ зор ва шармсор мешавад.

Дар мавриди дигар бошад, оилаҳо ҳастанд, ки ба кӯдакони тарбияи хуб медиҳанд, аммо аз муҳити ҷомеа аз дигар шахсони фиребгар ва бадахлоқ дурӯғиро ёд мегиранд.

ДУРӮҒӢИИ МАРД ВА
ЗАН ДАР ОИЛА

Мардхое, ки оиладор ҳастанду боз бо занҳои дигар муносибати шахвонӣ мекунад, ин ҳолат дар бисёр маврид онҳоро маҷбур месозад, ки ба зани худ садҳо ва дар давоми сол ҳазорҳо дурӯғ гӯянд. Зиндагӣ, ки дар он дурӯғ рушд мекунад, дигар маъно ва кайфияте надорад. Дурӯғии мард сабаб мешавад, ки занҳо низ дар муқобили мард дурӯғ гӯянд.

Зан ҳангоме, ки дар оила ягон ашёро гум мекунад, мешиканад ё ягон супориши мардро сари вақт иҷро намекунад,

барои аз вазъияти ноговор баромадан ва ором намудани мард дурӯғҳо мегӯяд. Як хусусияти зани дурӯғӣ ҳамин аст, ки онҳо бисёртар ба ғайбати дигарон ва дасисабозӣ машғуланд.

НАМУНАИ ЯК ДУРӮҒИ
БУЗУРГ

Марде оила бунёд мекунад ва дар давоми зиндагӣ соҳиби 5 фарзанд мешавад. Бо тақозои замон барои хуб шудани шароити иқтисодии оилааш ба Русия ба муҳоҷирати меҳнатӣ меравад. Дар Русия баъди чандин моҳи кориаш бо як зани рус шинос шуда, ба таври ғайрирасмӣ оила барпо мекунад. Баъд аз чанд муддат аз он зани рус соҳиби як писар мешавад. Дар ин миён зани рус бо як марди бегона низ пинҳонӣ аз ин шавҳараш муносибати шахвонӣ доштааст. Дар ин миён шавҳараш аз ин амали зани русаш огоҳ мешавад ва дарҳол барои аз кӣ будани фарзандаш ташхиси ДНК мекунад. Ташхис нишон медиҳад, ки фарзанд дар ҳақиқат аз марди бегона будааст, на аз ин шавҳари тоҷикаш. Барои ин марди тоҷик табибон мегӯянд, ки ту ҳеҷ вақт насл ба вучуд намеояд. Ӯ дар ҷавоби ташхиси духтур мегӯяд, ки ман аз зани дар Тоҷикистон будаам соҳиби 5 фарзанд мебошам ва ташхисгар дар ҷавоб мегӯяд, ки он фарзандони шумо буда наметавонанд. Мард бо ҳамсаре, ки дар Тоҷикистон аз ӯ 5 фарзанд дошт, занг мезанад ва аз ӯ пурсон мешавад, ки ташхиси тиббӣ маро бенасл мегӯяд ва шумо гӯед, ки фарзандон аз мананд ё на? Зан дар ҷавоб мегӯяд, ки мардак бубахш маро, ки ман туро чандин солҳо дурӯғ гуфта, ин ваъро аз шумо пинҳон доштам, ин 5 нафар фарзанд аз марди ҳамсоя аст.

Дар охир дурӯғии 15-сола ошкор шуд.

НАХОНДАН ИН ХУД-
ФИРЕБИСТ!

Равоншиносон муайян намудаанд, ки инсон аз ҳама зиёдтар худро фиреб медиҳад. Ҳангоми мушоҳидаи муайян мегардад, ки хонандагоне ҳастанд, ки ҳангоми дарс дар паси ҳамсабақонаш пинҳон шуда, бо ин роҳ худро аз пурсиши вазифаи хонагӣ дар назди устод ноён месозанд, ки ин худфиребии хонандаро мефаҳмонад. Ҳар як хонандае, ки ин амал ва ё аз дарсҳо бо ҳар роҳу баҳона гуфта, бе тайёри ба дарс меояд, ин худфиребист ва дар оянда аввалан зарараш ба худӣ ин шахс мерасад.

ДУРӮҒӢ+САВДОГАР-
+БОЗОР=?

Савдогар барои он ки молаш ба савдо равад, ба қавле аз пашша фил сохта, бо ҳар роҳ мизочонро ба худ қалб менамояд ё дар назди муштарӣ қасами зиёд меҳӯрад. Оид ба ин масъала илми мифология мавҷуд аст, ки дар он афсонаҳо ё дигар дostonҳое, ки хусусияти тарбиявӣ доранд, гуфта шудааст. Ма-

салан, афсонаи "Рӯбоҳи ҳиллагар" мисол шуда метавонад. Дар асл чунин ҳолат вучуд надорад, аммо нақли ин афсона барои кӯдакони чанбаи тарбиявӣ дорад.

Гап сари масъалаи дурӯғӣ маҳз меравад, ки он чанбаи тарбиявӣ надораду ба инсон зарари психологӣ маънавий, иҷтимоӣ иқтисодӣ меорад, ки аз нигоҳи дин ва ҷомеа маҳкум шудааст. Одамоне, ки дурӯғӣ дар рӯҳияи онҳо зиёдтар инкишоф ёфтааст, онҳоро ҳангоми дурӯғӣ мушоҳида кардан нисбатан мушкилтар аст. Онҳо ба чеҳраи шунаванда ва ё шунавандагон хуб нигоҳ карда, дурӯғро тарзе образ медиҳанд, ки гӯё чунин ҳолат вучуд дорад.

Аз нигоҳи илми равоншиносӣ одамоне, ки мизочашон меланхолик ва флегматик ҳастанд, тезтар бовар мекунад, чунки онҳо сустиродаанд. Инчунин, одамоне, ки дурӯғ намегӯянд, дар бисёр маврид одамони дурӯғро чун худ хаёл карда, онҳоро ҳам бовар мекунад. Ин ҷо ҳолати аз нигоҳи рафтори худ баҳо додан ба рафтори дигарон ба вучуд меояд ва дар ин маврид он дурӯғро бовар мекунад.

Дурӯғӣ хислати бади одам буда, дар бисёр маврид ба тухмат рафта мерасад ва аз тухмат хушбахтии чандин инсонҳо барбод рафтааст. Шахсоне, ки дурӯғи зиёд мегӯянд, барои онҳо рост гуфтан мушкил аст, чунки дар онҳо дурӯғӣ аллакай малака ва одат шудааст.

Дурӯғӣ дар одамони бевҷдон зиёдтар дида мешавад, ки ин ба номуси одам вобастагӣ низ дорад. Дурӯғ нагуфтан ба шахсони поквичдону боадолат ва кӯдакони зиёдтар хос аст. Агар гӯем, ки одамро ба таври тухмат ба дор овехта, куштанианд, барои раҳо намудани ҷонаш дурӯғ гӯяд, инҷо дурӯғи маслиҳатомез беҳ аз рости фитнаангез ба вучуд омада, то дараҷае ин ҳолатро ба инобат гирифтани мумкин аст. Мутаассифона, баъзе афрод дар ҳолати муқаррарӣ рӯйрост дурӯғ мегӯянд, ки онҳоро касе ба ин кор маҷбур накардааст.

Аз нуқтаи назари равоншиносӣ одамоне, ки дар ҳаёт баъзан дурӯғ мегӯянд, онҳо дар ҳолатҳои тарсу изтироб қувва ва ҳиссиёти бузурги манфии водорсозанда қишрҳои мағзи сари онҳоро фаро мегирад ва аз тарсу ҳарос дурӯғ мегӯянд. Ҳолатҳои дигаре низ вучуд дорад, ки барои як дурӯғро пинҳон кардан садҳо дурӯғи дигар ба миён меояд...

Анвар ШАРИПОВ,
сармузори кафедраи психология,
сардори рассати таълим

ДОНИШЧҶУ КИСТ?

Шамшоди ДАВЛАТАЛИ, донишҷӯи соли 2-юми факултаи физика, математика ва информатика.

Зери мафҳуми калимаи донишҷӯ шахсеро мефаҳмам, ки доимо дар ҷустуҷӯи илму маърифат аст. Имрӯзҳо дар тамоми донишгоҳову донишкӯдаҳои кишварамон шумораи донишҷӯён ниҳоят зиёд шуда истодааст. Аз ин маълум мегардад, ки сатҳи илму маърифат дар ватани соҳибистиқлоли мо баланд шуда истодааст.

Мусаллам аст, ки илм равшанкунандаи хонадони ҳар як инсон аст. Донишҷӯ бояд барои дарёфт кардани илм тамоми кӯшишҳояшро сарф наояд ва китобҳои бадеиро бисёртар мутолеа наояд. Вақти худро беҳуда гузаронидан гуноҳ аст. Мо бояд бештар вақтамонро дар китобхонаҳо барои мутолиаи китобҳо гузаронем. Чунон ки шоир фармудааст:

Дониш андар дил

чароги равшан аст,

*В-аз ҳама бад бар тани ту
чашиан аст.*

Бале! Илм равшанкунандаи дили инсон буда, ҳамчун ҷавшан аз тамоми нооромӣҳо ҳифзат менамояд. Инсон бояд аз он рӯзе, ки чашм ба олами ҳастӣ мекушояд, то ба охири умр дар ҷустуҷӯи илм бошад. Дониш шахсиятро ба қуллаҳои баландтарин бурда мерасонад. Инсон беилм бошад дар ҳаёт гумроҳ аст. Агар дар роҳи омӯзиши илм маҷнун бошӣ, пас дар ҳаёт доимо муваффақ мешавӣ, чунки омӯзиши илму маърифат нишонаи рӯшноист!

**АЗ ПЕШВОИ МИЛЛАТ
РОЗИЯМ!..**

Лутфияи САЙДАЛИ, донишҷӯи соли 1-уми факултаи филологияи тоҷик ва журналистика, сокини ноҳияи Шамсиддин Шохин.

Ассалому алайкум хонандагони рӯзномаи "Анвори дониш"!

Соли сипаригашта барои ман соли хело хотирмону фаромӯшнашаванда буд, чунки дар ин сол тибқи Қвотаи Президентӣ дар риштаи рӯзнама-нигорӣ ба яке аз донишгоҳҳои бонуфузи Тоҷикистон-Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дохил гаштам.

МИНБАРИ ДОНИШЧҶУ

Бояд қайд намуд, ки сазовор гаштан ба номи пуршарафи донишҷӯ на ба ҳар кас насиб мегардад. Касоне, ки ба ин унвон сазовор гаштаанд, бояд ҳамеша шукргузор бошанд. Ман дар баробари ба ин унвон соҳиб гаштанам хушбахтиямро эҳсос намудам, зеро ман як духтари кӯҳистонӣ дар донишгоҳи олий таҳсил дорам. Ба ин ҳамаи неъматҳо шукргузори намуда, камари ғиммат баста, барои илмҳои замонаро аз худ намудан саъю талаш мекунам. Соли 2017 "Соли ҷавонон" эълон шудан боиси ифтихору сарфарозии ҳар як ҷавони бонангу ори Ватан аст. Чӣ тавре ки Пешвои миллат борҳо дар баромадҳои худ таъкид месозад: "Ҷавонон ояндаи давлату миллатанд". Мо, ҷавонони зодаи истиқлолро мебоям, ки ба ин суҳанҳо аз самими қалб гӯш андохта, кӯшиш ба харҷ диҳем, то заррае ҳам бошад дар рушду нумӯи Тоҷикистони тозаистиқлол саҳми беназири худро гузарем. Боқӣ ба ҳама бурдборӣҳо орзумандам.

**ГАР ПОДШОҲИ
ОЛАМӢ...**

Абдурахмон ҲАСАНОВ, донишҷӯи соли 2-юми факултаи физика, математика ва информатика.

Модар! Бо сафедии мӯи сарат ту боз ҳам бузургу меҳрубон менамой, чунки дили поку меҳри волоят ва сафедии сарат нишонаи умри пузаҳамати туст. Воқеан ҳам, ту бар ҳама шахсиятҳои олам волоият дорӣ. Аз ҳамин сабаб аст, ки волотарин суҳан, волотарин гуфтор, волотарин меҳру муҳаббат ва иззату эҳтиром танҳо насиби туст ва барои ту ситоиш карда мешавад.

Ҳар лаҳзае, ки номатро "Модар" гуфта садо мезанам, пеши чашмонам ҳамчу фариштаи илоҳӣ намоён мешавӣ ва мехоҳам чашмонамро ҳаргиз накушоям, то чунин фариштаи илоҳӣ ҳамеша пеши чашмонам бимонӣ.

Модар, ту бузург ҳастӣ! Бузургият таҷассумгари он аст, ки бузургтарин неъматҳои дунё, фарзандро ба олами ҳастӣ овардаӣ. Ҳамеша дар фикри онӣ, ки фарзандатро донишманд, ботарбия ва хунарманд ба воя расонӣ. Ин аст, ки бо чунин қудрату азаматат бузургони ҷаҳон наздат сар фуруд меоранд ва бояд чунин кунанд, чунки шабҳои дароз худ нахобидию бар сари гаҳвораи фарзанд бо аллаи ҷонбахшат баҳри тифлат хобби нозу шаби пурситора бахшидаӣ.

Дигар шахс монанди модар нест. Ӯ бо саъю талашҳои худ оиларо сарчамъ намуда, бо муҳаббат гирди дастурхони падар чамъ меоварад. Чунон ки бузургон гуфтаанд: "Гар подшоҳи оламӣ, охир гадои модарӣ".

Модар беҳтарин офаридаи Худованд аст, ки аз оғуши гарми ӯ тамоми пайғамбарон, сиёсатмадорон, олимону шоирон ва омӯзгорону табибон воридаи дунёи ҳастӣ гардидаанд. Модар сафобахши ҳаёт буда, аз ҳама қиматтарин шахс дар олами ҳастӣ мебошад. Дар айёми хурдӣ нахустсуҳанамон ин калимаи модар аст. Модар вожаест, ки мо фарзандон то нафаси охири онро вирди забон меорем.

Модар бо қалби пок ва меҳру муҳаббати бепоёнш ба олами зиндагии мо нуру зиё мебахшад. Модар пайвандгари имрӯзу фардо ва эҷодгари достони зиндагии фарзандон мебошад. Модар ягона мавҷудест, ки инсон ба дунё меоварад. Ҳамчунин, модар бо меҳри модарияш баланд бардоштани мақоми оиларо шарфа ва номуси хеш мешуморад ва бо лутфу садоқати худ номи зан-модарро муқаддас ва гиромӣ медорад.

Модар, торҳои мӯятро як ба як мепарастам, чунки мӯйҳои чун шаб сиёҳатро барои хуб ба камол расонидани мо сафед кардаӣ. Ҳамаи умр баҳри пешрафти мо фарзандон кӯшиш кардаӣ ва дар зиндагии мо нагузоштаӣ, ки костагӣ бошад. Аз ҳамин сабаб турсарчашмаи муҳаббати беканор ва ҳиматбаландтарин аҳли башар мехонам.

Модар, чеҳраи нурони ту бароям азизу муқаддас аст, сафедии мӯи сарат барои фарзандонат роҳи сафедии зиндагист, дасти навозишгари ту оромбахшии мо дар лаҳзаҳои душвори зиндагист, нафаси ту насимест, ки оромишро дар ҷону тани мо ҷорӣ мекунад.

Модарҷон! Дар пайравӣ ба шеъри устод Лоик Шералӣ ба хотири ту чаҳор мисраъ шеър эҷод кардам ва инро ба ту ҳада мекунам.

Меҳру вафои модар

дасти саҳои модар,

Амну амонӣ орад ҳарфу

садои модар.

Дар роҳи зиндагонӣ

ҳам роҳи навҷавонӣ,

Фатҳу кӯшиши орад як

каф дуои модар.

Модарҷон! Имрӯз бо итминони комил гуфта метавонӣ, ки ман ҳамеша дар хидмати туам.

Дар фарҷоми суҳан дар симои модари худ ба тамоми модарони дунё, аз ҷумла ба бонувони донишгоҳ дар корҳои рӯзмаррашон бурдборӣҳоро таманно дорам.

**АЗ ТАЪРИХИ ПУЛИ
МИЛЛӢ**

Комилҷон РАҶАБОВ, донишҷӯи соли 1-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муно-

сибатҳои байналмилалӣ

Баъди гузариш ба муносибатҳои бозорӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳибистиқлолии худро ба даст даровард. Дар баробари ин, қонуну қарорҳои нав ба нав қабул гардид. Чунон ки тибқи нишондиҳандаҳои пулӣ-қарзӣ бармеояд, ҳар як давлатро аз рӯи ҳудуд, миллат, забон, парчам ва пули миллиаш шинохта ва онро эътироф менамоянд. Бояд қайд намуд, ки самти асосии ниғаҳдории пули миллии ин эҳтироми ҳар як фарди ватандӯст мебошад. Низоми пулии Ҷумҳурии Тоҷикистон воҳиди расмии пул, ташкил ва танзими муомилоти пулро дар бар мегирад. Баъд аз паш хӯрдани Иттиҳоди Шуравӣ то соли 1993 дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муомилот "рубли"-и русӣ буд, ки он иқтисодиётро ба бӯҳрони молӣ оварда расонид. Аз 4.01.1994 бо қарори Шӯрои олий пули нав бо номи "рубли" ба муомилот дароварда шуда, то 10.05.1995 вази фаи худро ҳамчун воситаи пардохт дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро кард. Аз 10.05.1995 мувофиқи қарори комиссияи махсуси давлатӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон пули миллии ба номи "рубл тоҷикӣ" бароварда шуд, ки то 1.04.2001 дар муомилот қарор дошт. Бо фармони Пешвои миллат, Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз 30.10.2000 дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон пули нав бо номи "сомонӣ" ба муомилот дароварда шуд. Воҳиди пули нав бо шарафи Исмоили Сомонӣ (849-907) асосгузори давлати тоҷикон гузошта шудааст.

ВАҲДАТОФАР

Нилуфар АБДУЛЛОЕВА, донишҷӯи соли 1-уми факултаи омӯзгорӣ.

Халқи сарбаланду соҳибтамаддуни тоҷик барои расидан ба сулҳу ваҳдати миллии, бунёди оини давлатдорӣ, ҳифзи арзишҳои миллию фарҳангӣ ва ташаккули воқеии миллат дар арсаи байналмилалӣ бо саҳми мардони корозмудай

хеш тавонист дар ҷомеаи ҷаҳонӣ ба зудӣ ҷойи худро муайян кунад. Ҳамаи ин башорат аз сарҷамъио яқдигарфаҳмӣ ва қавиירוадагии мост. Мо ҷавонони кишвар шукрона аз истиқлолияти давлатӣ, пойдоии сулҳу ваҳдат, дӯстии халқҳо, ифтихор аз худшиносии миллӣ менамоем, зеро маҳз дар шароити сулҳу дӯстӣ, ваҳдату яқдигарфаҳмӣ метавонем як зиндагии хубу шоистаеро пеш бубарем. Набояд фаромӯш кард, ки Тоҷикистони мо дар солҳои 90-уми асри гузашта дар қадом вазъ қарор дошт. Маҳз натиҷаи заҳмати бунёдкорои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки оташи ҷанги бародаркӯшӣ дар ватанамон ба зудӣ хомӯш карда шуд ва ҷойи он ҳама ноадолатиҳоро пардаи сулҳу дӯстӣ пӯшонид. Ин ҳама ғамхориҳо аз даргоҳи Худо баҳри миллати тоҷик як ҳадаи беназире буд. Ҷанге, ки мардуми тоҷик бо яқдигар карда буд, миллат чун ашки сари мижгон қарор дошт. Барои аз байн набурдани ин мардуми олитабор танҳо Пешвои миллатамон васила шуд. Мардуми тоҷик хуб медонист, ки барои баргараф кардани ҷанги шаҳрвандӣ даҳсолаҳо зиёд лозим ва он ҳама захму вайронаҳо зуд зудуда шаванд.

Мо ҷавонон ба қадри заҳмату талашҳои ба қадри ватани соҳибистиқлол расида, аз ҳомии сулҳу дӯстиамон дарси мардию мардонагӣ, сабру тоқатпазирӣ, меҳнату ободкорӣ, ватандӯстию ҳештаншиносӣ ва шуҷоату қаҳрамониҳо бояд омӯзем. Мо ҷавонон бояд ба васеъ намудани донишу маҳорату малакаи худ диққати ҳамаҷониба диҳем, чунки Тоҷикистони соҳибистиқлол ба мутахассисони арзандаи ботаҷриба ва ташаббускор ниёз дорад. Тавре ки Пешвои миллат мефармояд: "Ҷавонон муҳофизони бозғамии Ватан, амнияти давлату миллат, сарчашмаи ташаббусҳо ва манбаи асосии кадрҳо ҳастанд".

Агар мо ҷавонон хоҳем, ки ватанамон обод, давлатамон устувору қавӣ ва сатҳу сифати зиндагонии мардумамон пешрафта бошад, тамоми имконияти захира ва саъю кӯшишамонро бояд ба тарбияи насли наврас, таълими ҷавонон ва рушди маориф, тайёр намудани кадрҳои донишманд ва мутахассисони ба шароити иқтисоди бозоргонӣ ҷавобгӯ равона кунем. Дар кишваре, ки сулҳу ваҳдат, дӯстӣ ва яқдигарфаҳмӣ ҳукмфармост, хоҳу нохоҳ тараққиёт пеш меравад. Бошад, ки ҳамеша офтоби сулҳу дӯстӣ дар сари миллати тоҷик то абад партавафшон бимонад.

**Таҳия
Саида ЯТИМОВА**

● БАХШИДА БА «СОЛИ ЧАВОНОН»

Тарбияи насли наврас яке аз вазифаҳои асосии аҳли ҷамъият ба шумор меравад. Дар шароити кунунии ҷаҳонишавӣ ва бархӯрди тамаддуноҳои мушкilotи зиёде ҳаёти ҷомеаро фаро гирифта истодааст. Ин мушкilot пеш аз ҳама ба нуруи созандаи кишварҳо, ки асоси онҳоро ҷавонон ташкил медиҳад, таъсири манфии худро мерасонанд.

Набояд фаромӯш кард, ки дар зиндагӣ на ҳама шахсон ва махсусан ҷавонон ба чунин таъсири тоб оварда метавонанд. Дар натиҷа онҳо фирефтаи ҳавою ҳавас гашта, ҳаёти худ ва атрофиёно зеро хатар мекунанд.

Ҳаёти ҳаррӯза нишон дода истодааст, ки зиндагии инсонҳо дар сатҳи гуногун қарор доранд. Баъзеҳо талош мекунанд, ки маблағи калон ба даст оварда сатҳи зиндагии худро баланд бардоранд. Дигаре мехоҳад, ки дар пешрафти ҷомеа қисми арзандаеро анҷом диҳад. Сеюмин мехоҳад, ки бо илму амал худро ба атрофиёно муаррифӣ намояд. Мутаассифона, баъзе аз ҷавононе низ вомехӯранд, ки дар зиндагӣ роҳи худро гум карда маъюсу ғамгин гардида, оқибат рафтори номатлуберо анҷом медиҳанд, ки баъдан ангушти пушаймонӣ мегарданд. Вобаста ба ин масъала ҷомеашиносон, равшаншиносон ва таҳлилгарон ҳаёт ва фаъолияти ҷавоноро омӯхта, онҳоро ба чунин гурӯҳҳо ҷудо намуданд:

- ҷавонони ормонӣ;
- ҷавонони танқидкунанда;
- ҷавонони роҳгумзада;
- ҷавонони дар меҳвари динӣ қарордошта;
- ҷавонони созанда;

Агар ба амал, рафтор ва гуфтори ҷавонони имрӯза эътибор диҳем, мебинем, ки

ба гурӯҳи ҷавонони ормонӣ онҳое шомиланд, ки дар замони нав зиндагӣ қарда истодаанд, фикру ақидаи куҳнаро мепарваранд.

Ҷавонони танқидкунанда онҳое мебошанд, ки ҳама пешравихоро ба назари бад нигариста, дар самти мусбат ҳеҷ чизро дида наметавонанд.

Ҷавонони роҳгумзада нафароне ҳастанд, ки таҳамулпазириро наметавонанд. Ин нафароне мебошанд, ки аз ҷиҳати иҷтимоӣ, иқтисодӣ, сиёсӣ ва ғайрагон аз тарафи шахсон ва ғайрагон алоҳида бештар зарари равонӣ дидаанд. Онҳо намехоҳанд таҳамулпазириро пешаи худ намоянд.

ҶАВОНОНОРО СОЗАНДА БОЯД ТАРБИЯ НАМУД!

Ҷавонони дар меҳвари динӣ қарордошта. Ин гурӯҳи ҷавонон ба ду гурӯҳи дигар ҷудо мешаванд: Ҷавононе, ки аз донишҳои динию ахлоқӣ пурра бархӯрдор мебошанд ва ахлоқи ҳақиқии инсониро дар асоси фармуаҳои шариат ба танзим дароварда метавонанд. Гурӯҳи дигар онҳое мебошанд, ки аз донишҳои динӣ пурра бархӯрдор нестанд, вале ҳамчун пешвоён (ҳомӣён дини ислом) худро муаррифӣ намуда, дар фаъолияти сохторҳои ҷомеа ба хурофот роҳ медиҳанд. Чунин шахсҳо ҳамчун инсонии зиёнкор дар ҷомеа таъсири манфии худро ҳар замон расонида метавонанд.

Ҷавонони созанда ҷавононе мебошанд, ки бо сатҳи баланди маърифат, ахлоқ, фарҳанг ва донишҳои худ дар рушди босуботи иқтисодии кишвар ва ҷаҳон саҳми арзанда мегузоранд. Ба ҳамаи сам-

тҳои ҳаёти инсонӣ ба назари нек менигаранд. Дар пешбурду пешрафти ҳаёти илмӣ-амалии ҷомеа саҳмгузор буда, дар ҳар маврид қадимҳои устувор гузошта метавонанд.

Бояд тазаккур дод, ки тамоми гурӯҳи ҷавонони дар боло номбаршуда дар ҷомеаи имрӯза қору фаъолият намуда истодаанд, вале на ҳамаи онҳо ба роҳи бад мераванд. Танҳо иддае аз онҳо бо қадимӣ сабабҳои номалум пайрави ақидаҳои ифротгарой мегарданд. Пас, саволе ба миён меояд, ки чӣ гуна онҳо метавонанд ба гурӯҳи муташаккили иртиқой забон як намуда мепайванданд? Албата ин саволе мебошад, ки ба он ҷавоби дуруст гардонидан мушкил аст, зеро зиёданд омилҳои таъсиррасон дар ин самт...

Бояд кайд намоем, ки истифодаи мақсадноки сомо-

наҳо барои пешрафти ҳаёт ва фаолияти ҷавонон аз манфиат холӣ нест. Мутаассифона, ҳастанд ҷавононе, ки аз рӯи ҳавою ҳавас барои дарёфти маблағи муфт, дӯстони мувофиқ ва қисмати дигар аз рӯи нофаҳмӣ ворида сомонаҳои тарғибкунандаи фаҳшу шаҳват ва зурварӣ мегарданд.

Ҳар як фарди ҷомеаро зарур аст, ки тарғибгари иқдомҳои созандаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти кишвар бошад. Ба ин васила мо метавонем ҷавононро дар рӯҳияи ватандӯстӣ, ифтихор намудан аз давлату миллати худ, арҷ гузоштан ба заҳматҳои Сарвари давлат тарбия намоем. Ҷавонони кишвар дар сураате миллату давлати худро ба ҷаҳониёно муаррифӣ карда метавонанд, ки агар дар асоси арзишҳои умумибашарӣ дар рушди давлати

миллии тоҷикон саҳмгузор бошанд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо сарвари муаззамии худ, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои пойдеории сулҳу субот ва пешрафти иқтисодиёти кишвар бо сиёсати инсондӯстона ва хирадмандонаи худ қадимҳои устувор гузошта истодааст. Яке аз иқдомҳои наҷиб дар ин самт эълон гардидани соли 2017 "Соли ҷавонон" ба ҳисоб меравад.

Абдулқайём ОДИНАЕВ,
ассистенти кафедраи
илмҳои комментарӣ

ТАЪСИРИ РАВАНДИ МУҲОҶИРАТИ МЕҲНАТӢ БА ТАРБИЯИ ҶАВОНОН

Сиёсатҳои нави ҷаҳонӣ аз як тараф ва рушди нобаробарии иқтисодии кишварҳо аз тарафи дигар барои аҳамияти назаррасии сиёсӣ ва иҷтимоию иқтисодӣ пайдо кардани муҳоҷирати меҳнатӣ роҳ кӯшоиданд ва муҳоҷирати меҳнатӣ аз ҷониби аксари кишварҳои олам ба сифати раванди умумиҷаҳонӣ эътироф карда шудааст. Дар баробари ин, қанда ва ё заиф гардидани алоқаҳои иқтисодии байни кишварҳо ва зарурати нигоҳ доштани тавозуни манфиатҳои геополитикии кишварҳои абарқудрат дар ҷаҳони муосир ба муҳоҷирати меҳнатӣ тақон ва нуруи тоза бахшид.

Яке аз хатарҳои дар раванди муҳоҷирати меҳнатӣ торафт ҷаҳонитар шудани раванди зиёдшавии сафи ҷавонон на танҳо баъд аз хатми мактаб, балки дар раванди таҳсил дар донишгоҳ низ мебошад. Аксарияти онҳо уме-

ду интизориҳои худро фақат бо муҳоҷират пайваст мекунанд. Пас аз ба хориҷи кишвар рафтан, онҳо майли ба ватан бозгаштанро надоранд. Сабабҳои ин омил саркашӣ аз хизмати ҳарбӣ, набудани имконоти ҷойҳои корӣ барои ҷавонон, музди меҳнати баланд, имкониятҳои дастгирии иҷтимоӣ ба монанди таъмини манзил, имтиёзҳои дастгирии давлатӣ, вайрон ва умуман мавҷуд набудани инфрасохтори маҳаллӣ дар шақли шароити иҷтимоӣ -маишӣ (марказҳои замонавии фароғатӣ, фитнес-клубҳо, интернет-кафе, шароити вазнини ҳаёт) мебошанд.

Хатари дигари раванди муҳоҷирати меҳнати ҷавонон камшавии имконияти хонадоршавии духтарони маҳаллӣ ва зиёдшавии талоқи аст. Ин раванд метавонад ба масъалаҳои демографӣ таъсири манфӣ расонад. Аллакай дар

саҳти деҳот шумораи духтароне, ки синнашон аз 25 боло аст, ба маротиб зиёд буда, миқдори талоқи занҳои ҷавон низ рӯз то рӯз меафзояд. Хатари аз ҳама ташвишвар барои сиёсати давлатӣ ва сиёсати ҷаҳонӣ ин шомил шудани ҷавонон ба гурӯҳҳои террористӣ мебошад. Аз гуфтаҳои боло бо чунин хулоса омадан мумкин аст, ки муҳоҷирати меҳнатӣ ба тарбияи ҷавонон таъсири манфӣ мерасонад.

Комрон ОДИНАЕВ,
аспиранти Донишгоҳи
миллии Тоҷикистон

30 BEST METHODS FOR LEARNING ENGLISH EVER

Music English

Every student wants to learn English as fast as possible and each of us are looking for an easy and new effective method. You are lucky because just you will read about not only one or two methods but more than 30 new, easy and effective ways of learning English ever.

Here is #1 ADD SOME MUSIC TO YOUR ENGLISH

If you are tired of something and you need to relax! Here also you can learn English. You may ask how can I learn English when I want to relax, It's impossible?!

As I said before ADD SOME MUSIC to your rest time only English music. You may also do it when you are in the street or far from the auditory, university, even your books. There are too many profits on this method, here they are:

- # you may improve your vocabulary
- # you may learn complete phrases
- # you may get better on understanding native speakers
- # you may make your speech perfect
- # you may have a chance to learn English everywhere
- # you may have an acquaintance with foreign culture
- But how and where can you find true music with lyrics for learning English? Don't worry I'll help you to find them, here are some recourses:
- 1. Esolcourses.com
- 2. Lyricstraining.com
- 9. Lyricsmode.com
- 10. Amalgama.ru
- The next methods will be in the next publication. JUST WAIT

Saadi SIROJ, 3rd course student
faculty of foreign filology

СУХАН АБЛАҲОНРО ОҚИЛУ ОҚИЛОНРО АЛОМА МЕГАРДОНАД!

Гузаштагони хирадпарвару баруманди мо забон ва суҳанро дар сатҳи баланд ситоиш кардаанд. Суҳан аз ҳама чизи дунё болотару волотар аст, зеро ҳар як шахс метавонад, ки бо суҳан дунёву зиндагию равшан созад ва бо суҳан дунёро ба ларза дарорад. Дар ҳақиқат забону суҳан яке аз пояҳои ҳастии ҷамъият ва маънавию маданияти инсон мебошад. Панду ҳикмат ба мардум бо суҳан гуфта мешавад ва шарафи одамай ба нутқ аст ва ҳар кӣ бо нутқ адаб риоя кунад, аз ин шараф баҳра меёбад. Суҳани ноҷою ранҷовар боиси озурдагии ҳамсуҳбат мешавад, дилҳоро ба дард меоварад, обрӯи инсонро коҳиш медиҳад. Беҳуда дар урфият нагуфтаанд, ки "Заҳми табар мераваду заҳми суҳан не". Забони хушу лутфбор дилҳоро навозиш медиҳад, ба инсон табъи болида эҳдо мекунад ва ба соҳибэҳтиром гардидаи суҳанвар мусоидат менамояд.

Пас, инсонро мебояд ба покизагии забони хеш ҳамеша диққат диҳад ва забони хешро бо алфози қабеху дурушт олула насозад.

**Забони покро ҳайфаст бисёр,
Ки бо лафзи дурӯғ олула созӣ.**

Суҳан ганҷи бузургест, ки баробари аз забон падид омаданаҳ чун дурри гарон шунавандаро тасхир мекунад. Суҳан тиреро менамояд, ки баробари аз камон ҷастан метавонад сайди хешро маҷрӯҳ ва ҳалок созад. Суҳан нушдору-

еро менамояд, ки беморонро қуввату ҳастию тавон ва нерӯю ҷон ва солимонро ақлу хуш ва заковату ибрат мебахшад.

Суҳан аст, ки ҳаёт пойдор аст, суҳан аст, ки аблаҳонро оқилу оқилонро алома мегардонад. Суҳан аст, ки ҷавҳари хираду сирати гӯяндаро таҷассум менамояд. Суҳан аст, ки ҳаётро рангину ба дилҳо шодӣ мебахшад. Суҳан аст, ки инсонро аз дор озод менамояд. Ҳамин тариқ, ҳаёти инсон аз ибтидо то анҷомаш ба ин арзиши пок ва нахустмаҳлуқи халқшудаи Офаридгори олам сарчашмаву ба ин анҷом меё-

бад.

Суҳандони бузург дар ягон даври замон дар наменонад. Пайдост, ки суҳан метавонад бо мазмуни баланду шуниданиаш иттифоқро барпо созад ё метавонад иттифоқи бунёду бузургро пароканда созад. Суҳани хуб таҷассумгари сад роз асту гӯяндаи он иброкунандаи розҳои бузургу қолиб. На ҳар суҳан метавонад писанди шунавандаи оқилу фарзона бигардад. На ҳар суҳангуй метавонад, ки дили хуфтари бедор ва ақли хастаро хушёр созад.

Маҳз таъсири суҳан буд, ки

дар солҳои ҷанги шаҳрвандӣ ва бесарусомониҳои кишвар Пешвои миллат ба ҳайси Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олии бори нахуст суҳанронӣ намуда, бо суҳанони ҷаззоб ва таъсирбахши худ халқро ба сулҳу дӯстӣ даъват намуда, қайд карда буданд: "Биёед кинаву адовати байни якдигарии хешро як тараф монда, бародарвор ба ҳамдигар даст диҳем ва бо меҳнати софдилонану бунёдкоронаи худ Ватани азизи хешро аз хатарҳои ҳалокату порашавӣ наҷот бахшем ва онро ба як давлати тараққиқардаи соҳибистиқлол табдил диҳем". Таъсири ана ҳамин суҳанони Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки имрӯз Тоҷикистон ба як давлати зебову бошукӯҳ табдил ёфта, рӯ ба тараққӣ ниҳода истодааст.

Бузурге гуфта: "Суҳане гӯй, ки маъшуқаҳо Лайли шаванду ошиқон Маҷнун, ақлҳои хуфта бедор шаванду дилҳои мурда ҷондор. Суҳане гӯй, ки таҷассумгари некӣ бошад. Одамонро якҷо кунад, на ҷудо, ба зиндагӣ, на ба марг. Суҳане гӯй, ки қудрати Илоҳӣ дош-

та бошаду хирадро дил ва дилро хирад созад. Ҷоно, агар ин ҳамаро натавонӣ, хомӯш бош ва ҳарфе мазан".

Қаломии инсоният беҳтарин ва қиматтарин алфози нухуфтаи ӯст. Агар он пуробуранг, бамаврид, дилчасп ва таъсирбахш садо диҳад, гӯяндаашро машур мегардонад. Суҳани беҷою бемаврид бошад, дилхарош аст. Суҳани дурушту ноҷо метавонад наздикону пайвандони ба дилу ҷонро рӯйгардон созад.

Хулоса, суҳан оғозу анҷом, розу роҳкушоӣ ҳаёт, дард аст, хушию илҳом аст, ки онро инсонии бузург офаридааст. Бояд кӯшид, ки суҳанвари асил бошем. Бояд қаломии пуробуранг гуфт. Бояд дили ҳамагонро бо суҳан ба даст овард.

Алишер АБДУЛМАҶИД,
магистранти соли 1-уми
баҳиши журналистика

БЕҲАЁЙ ВА ЭСТРАДАИ ПЌСИДА

Мо, халқи тоҷик миллати соҳибмаърифат ва соҳибтамаддуну бофарҳанг буда, дар арсаи ҷаҳонӣ бо урфу одатҳои хеш шинохта шудаем. Ҳатто аврупоӣён ба тамаддуну бою ғании мо ҳасад мебаранд. Гёте барин бузургмардони олами илму бадеъ ба савти Ҳофизу Хайём ва дигарон сари таъзим фуруд овардаю Есенину Пушкин ба савти форсӣ калом гуфтаанд.

Бузургони миллати тоҷик он ҳама расму оин ва анъанаҳоро ба мо наслҳои ояндасоз ва ҷавонони пешбарандаи ҷомеа ба мерос гузоштаанд, то ин ки мо онҳоро тақвият бахшем ва нигоҳдорем. Мутаассифона, имрӯзҳо тақлидкории суруду мусиқӣ ва беҳаёӣ бархе аз ҷавонон расму оин ва анъанаҳои чандҳазорсолаи моро аз байн бурда истодааст. Ростӣ, хонандаи гиромӣ, ман аз чунин манзараҳои дилрешкунанда чашм пӯшиданро барои хеш ба ҳайси як нафар ояндасози кишвар лоиқ надонистам.

Мусиқӣ ноб ва шеъри воло аст, ки ба рӯху равони инсон ҳаловати тоза бахшида, аз қалбҳо хори ғаму ранҷ ва озорро берун мекашад. Мо низ ба хотири аз панҷаи ғаму андӯх ва ранҷи бешумори зиндагӣ як лаҳза раҳидан чанде қабл ҳамроҳи дӯстонам ба шаҳри Душанбе сафар доштем. Зимни сафари худ дар чорабиниҳои фарҳангии фароғатӣ, ки бо иштироки сарояндагони ҷавон Муноси Иброҳим, Наимҷони Сайдалӣ, Абдурахмони Ҳакимзод,

Дилшоди Намозалӣ, Шаҳриёри Давлат ва Шон МС шуда гузашт, ширкат варзидем. Чорабинӣ дар Филармонияи давлатии Тоҷикистон ба номи Акашариф Ҷураев баргузор гардид ва мо низ бо хушҳолиҳои зиёд аз ҳазинаи филармония чиптаҳоро харидорӣ намуда, ҳамроҳи рафиқонам вориди консерти деринтизор шудем. Кош по намендоштем намерафтем ё чашм намендоштем, ки бетартибӣ беинтизомӣ ва бадбахтиро намендидем. Ба ҷои он ки асабҳоямонро ором кунем якбора ба дарди асаб гирифторм шудем ва чунон аз ворид шудан пушаймон шудем, ки ҳеҷ ногуфтани. Рафиқонам ба ман гуфтанд, ки ин ҷо ҷойи мо нест, мебароем, аммо ҳисси кунҷқобам боло гирифт ва пешаи касби азизам журналистӣ маро водор сохт, ки то ба охир сабр карда, давоми манзараҳои нанговарро мушоҳида намоям ва чунин ҳам шуд.

Касе аз мутасаддиёни толор ба саҳна аҳамият намендод. Ба ҷое тартиботу интизомро дар миёни мухлисону ҳаводорон таъмин намудан мутасаддиён чиптаҳоро аз дасти мухлисони ба толор даромада гирифта, ба дигарон бо нархи пасттар мефурӯхтанд. Касе бо кадом роҳе мехост ва метавонист пул кор мекард. Мухлисонро наменгӯед? Занҳои сину солашон ба ҷое расида бо амалҳои берун аз одоби фарҳанги миллӣ ҳамаро шарманда карданд. Ин шармандагӣ магар ба зани тоҷик

зебанда аст? Дилам мехост, ки фарёд занам, аммо замин саҳту осмон баланд. Мегӯянд, ки "шарм мардонро виқор асту занонро зевар", аммо "Брекзанию шекзани" аз як гӯшаи толор ба гӯшаи дигараш доду фиғон бардошта, чарх мезаданд. Ин ҳолатро натавонӣ, балки мардон низ иҷро мекарданд, ки бисёр шармовар буд. Бар замми ин боз яке аз сарояндаи ҷавони иштирокчи шарм надошта, ба саҳна баромада репсарой намуд, яъне фирефтаи жанри мусиқии аврупоӣ гардида, худро беҳтарин мешуморид. Кадам ҷавон ё сарояндаи тоҷик

имрӯз гуфта метавонад, ки тоҷикон дар кадом даври замон репсарой карда буданд. Ба андешаи ман ҳар як расму оин ва анъанаи кишвари дигарро вақ-

Консертро ба тӯйи колхозӣ табдил додан барои бархе аз фарҳангчиён як кори муқаррарӣ шудааст ва боиси таассуф аст, ки торафт бадтару бадтар мешаваду беҳтар не. Меҳоҳам як нуктаро қайд намоям, ки обурӯй дар бозор нест, ки рафта бихарем. Онро инсон дар тӯйи даҳсолаҳо бо ҷонфидоӣ фарзонагӣ ва ростгуфторӣ ростқавлӣ ба даст меорад, вале афсӯс, ки баъзеҳо онро дар як сония аз даст медиҳанд. Бояд инро донист, ки аз баландӣ ба пастӣ ҳамагӣ як қадам роҳ аст. Ин манзараҳои шармовар ва нанговару дилхарош маро ҳамчун як рӯзноманигори ҷавон маҷбур сохт, ки аз минбари рӯзномаи "Анвори дониш" фикри худро баён созам.

Биёед дӯстони азиз ва ҳамсолони гиромӣ ба қадру манзалати фарҳангу тамаддуну миллати хеш бирасем. Охир миллати тоҷикро бофарҳангу тамаддун ва осори гаронбаҳои бузургонаш дар ҷаҳон мешиносанду эътироф мекунанд. Бояд донист, ки зиннати асосии мо шарму ҳаё мебошад.

Ҳой мухлисони бешарми сарояндаҳо обурӯйи худ ва мардуми шарафманди тоҷикро нарезонед!

Зафархони МИРАЛӢ,
магистранти соли 1-уми шуъбаи
муносибатҳои байналмилалӣ

					Яке аз фурудгоҳҳои Маскав	Чонам ...и шумо, қурбон	Қазираи Чопон	Асоси «Жигули» аз Италия	Чудоидозӣ, вайронкорӣ	
					Ношукри		Қисми бозии теннис			
						... - Йорк		Ҳарфи арабии ростқомат		
					Русӣ «куда?», тоҷикӣ - ?	Сеҳр	Асҳори Хитой	Шаҳри қадимаи арманӣ		
				Устод	Охири сӯзан ва аргамчин				Сарояндаи эронӣ	
								... Ша-тунов, сарояндаи рус		
	Дарӣ дар Қазоқистон ва Русия	«Дирӯз» дар шеър	Картош-хабирёни тарабона		Чора, тадбир	Шоҳзан	Нафрангез, нофотрам	Нашриёти «Шарқи ...»		
			Андеша	Шабу саҳар - ...у наҳор				Номи духтарона	Аз зону боло	
	Лабрез, пуропур		Гусфанд		«Алифбо» китоби дарсии синфи ...					
				Овози асп		Адаш ..., нави-санда	Лақби арманӣ ва зоти тӯтӣ	Асбоби мусиқии клавишдор	«Шимол» ба лафзи баҳрнавродон	Мақомот (русӣ)
	Муқобили «шаб»	Махлуқи азимҷуссаи афсонавӣ	Саркаш, исёнгар	Рада, қатор дар зами-ни кишт	Пойтаҳти Непал			Кушо-да (лаҳҷ.)		
						Дашти таърихӣ дар Ироқ	Тағ, бех		Шакли амриӣ «газидан»	
	Муқобил-маъноӣ «дурӣ»	Кӯхи муқаддас дар Арабистон	Ҳоким, ҳукмфармо				Тамғаи тайёраи русӣ	Муқобили «ҳа»	Шакли дигари «не»	
					Хурдан	Тамғаи хо-каи чомашӯӣ	Моҳи сол	Шутур-мурғи австралиягӣ	Ҳайвони бешагии «ли-босшӯӣ»	... Делон, ситорайи кинои Фаронса
Кори шайтон	Фармон	Ҳирс, та-маъ								
				Таоми чорво		Бахши-дани гуноҳ	Аскар дар аморати Бухоро	... ибни Лодан	Адир, теппа	
Моҳи дуҷоми толе-нома	Насронӣ	Растани рағвақандона		Баҳалқа-рини душман					Қисми дивизия	Бадқадамӣ, манхусӣ
			Пешоянд		Ҳашароти ха-занда		Чано-би эронӣ			
	Оҳанги мусиқӣ			Асно, маврид, вақт		Фуруш аз мин-бар, музояда				
	Сарояндаи су-рудӣ «Аскар-бача»	Пойтахти Норвегия								
					Қалъаи таърихӣ дар Лондон	...О – футбол-бози ка-мерунӣ				
Қаба-ти болои роҳи мо-шин	Ба-ле, оре	Онро бо кг чен меку-нанд	Баҳр дар Ру-сия							
				Моеи хушбӯӣ						
		Гули анор								
Се-яки моҳ		Аспи ..., тездав		Вобаста, роҷет, дар ху-сус		«Фаб-рика»-и зин-даи шир-ба-рорӣ				
	... -Вегас, шаҳри ка-зиноҳои Америка									

ДИҚҚАТ!

Хонандае, ки сари вақт кроссвордро дуруст ва бехато дар муҳлати кӯтоҳ ба идораи рӯзнома пешниҳод мекунад, бо мукофоти пулӣ қадрдонӣ қарда мешавад.

ХОТИРАЕ АЗ ВОЛИДАЙНИ ЯК ОМУЗГОР

Модар, беҳтарин сароғоз ва беҳтарин ганҷи бебаҳо дар олам аст. Бузургии модарро наметавон бо ҳарфе, каломе ва ё достоне маънидод намуд. Дунёи модар бо меҳру муҳаббату шафқату самимият пойдор аст, ки ин олам сабти абади дар худ муҳр бастааст.

Меҳоҳам каме аз дунёи беолоиши модарам ҳарф занам. Дунёи кӯдакии худро варақ зада, оиламонро, ки намунаи ибрати дигарон ҳастанд, рӯи авроқи сафед чун пичаҳои сафеди модарам ёд оварам.

Модари ман Қурбонбӣ Саидова дар овони ҷавониаш механизатор шуда кор мекард. Дар айёми кӯдакии мо бо мошинаи пахтачинӣ ба гармии ҳаво нигоҳ накарда бо шавқи тамом ва муҳаббати зиёд нисбат ба Ватану замин то 100-150 тонна пахта меҷид. Вақте ки модарам механизатор буданду дар сари чанбаракӣ мошинаи пахтачинӣ менишастанд, мо фарзандон чунон хушҳол будем, фахр мекардем, ки модари мо механизатор аст ва мехостем, ки доимо дар бари ӯ нишаста бинем, ки ӯ чӣ хел мошинро меронад ва чӣ хел пахтаҳо вориди мошин мешавад.

Модарам аз соли 1963 дар ҷамоати деҳоти Дружбаи ноҳияи Москва (ҳоло ҷамоати Дӯстии ноҳияи Ҳамадонӣ) баъд аз вафоти падарам (1977) то соли 1979 ба ҳайси механизатор фаъолият кардааст. Механизатороне, ки бо модари ман дар саҳро аз субҳи содиқ то шом барои ҷамъият ва аҳли деҳ саргарми кор буданд, дар офтоби сӯзони тоқатфарсои тобистон арақи ҷабин резонида, мардонавор кор мекарданд, занони пешқадами ноҳия Анварбӣ Ятимова ва Тозагул Ташрифова буданд. Вақте ки акси модари нурониамро дар рӯзнамаҳои ноҳиявӣ ё дар аксҳои занони пешқадами ноҳия бинам, ифтихор мекунам, чунки ки ӯ вакили колхозию ноҳиявӣ буд. Модарам бо занони фаъоли ноҳиявӣ вилоятӣ Гавҳарбӣ Пиракова ва Робия Рашидова низ ҳамкорӣ доштанд.

Солҳои 1963-1964 падарам шодравон Назаров Ҳукматулло мутахассиси калони раёсати Дружбаи ноҳияи Москва ва баъдтар ба вазифаи мутахассиси калони муҳандиси ноҳия фаъолият мекард. Падарам доимо фикру хаёлашон дар кор банд буд. Вақте ки ба хона намеоманд, фақат ба воситаи телефон огоҳ мекарданд. Мо ҳеҷ гоҳ аз дидори падарамон сер нашуда будем. Падарам дар айёми ҷавониашон, ки ҳанӯз мо кӯдакон дар олами тафлӣ қарор доштему парвои ғаму дардро надоште, ин дунёро тарк гуфтанд.

Падарамонро, ки ҳамагӣ 41-соли умри баҳорро дошт, мо аз дасти аҷали ногаҳон омада раҳо карда натавонистем ва марги нобаҳангом ӯро аз мо рабуд. Соат 6-и пагоҳӣ буд. Дар яке аз рӯзҳои кориашон (21.07.1976) барои падарҷонамро аз хоб бедор кардан ба назди ҷойи хобашон рафтам. Ҳавои гарми сӯзони тобистон буд. Он кас дар болои кати ҳавлӣ хоб буданду модарам дар беморхона бистарӣ шуда буданд. Чун бо меҳри кӯдаконаву дӯстдори духтарона хостам падарамро ба корашон гусел кунам, аммо сад афсӯс, ки ман ӯро дар он субҳ ба корашон не, балки ба дунёи охираат бо чашми пур аз ашқи ҳасрат, бо шикасти болу қанат ба дуёни охираат гусел кардам.

Вақте ки қиблағоҳамон, пуштибони оиламон, шахсути хона аз мо рафт, худро дар ин дунёи пурфасона танҳову танҳо ҳис кардем. Мо фарзандон - Матлуба, Сайёра ва Ҳақиқа дар симои ҳар як нафари пешомада чеҳрае аз падарро ҷӯё мешудем. Дар ин ҳангом ба дӯши модари заҳматкашу заҳматдидаи ман ду вазифа зам шуд. Ӯ ҳам модар ва ҳам падар шуд. Ҳамеша кӯшиш мекардем, ки намунаи ибрати падару модар ва номбардори падари ҷавонмаргам бошем. Ин буд, ки ҳар вақте ки рафиқони падарам сари моро бо меҳр ва бо андӯҳ мегуфтанд, ки падаратон бисёр шахси бузург ва коргари хуб буданд. Шумо низ пайрави падари хеш бошед. Номӣ неки падаратонро баланд бардоред ва нагузоре, ки ному насаби ӯ фаромӯш шавад.

Ин буд, ки бо саъю кӯшиш ва меҳнати худ модари танҳоям зиндагии худро ба меҳнат пайваст. Рӯзе модарам китоби таърихи ноҳиямонро - "Энциклопедияи ноҳияи Ҳамадонӣ"-ро дида, варақза-

нон хонда баромад. Мутаасифона, номашонро дар ягон ҷои китоб вонахӯрданд ва хело ҳам ғамгин шуда, яъне навмед шуданд. Ба таърихчаи зиндагии худ нигариста, аз фаъолияти меҳнаташон, аз рақамҳои беҳисоби пахтаи чидаашон андеша ронда, сабти номашонро ба мисли дигар шахсиятҳои китоб орзу карданд. Рӯзе ба роҳбари ноҳия Одина Саид рӯ оварда гуфтааст: "Шумо Одина Саид медонистед, ки мо дар овони ҷавонӣ чӣ хел фаъолият кардем, чӣ мешуд, ки номҳои моро дар ягон кунҷаки ҳамина китоб менавиштед?". Одина Саид дар ҷавоб гуфтааст, ки "Дуруст мегӯед. Чӣ хел шудааст, худам намедонам аз хотирамон баромадааст".

Аҷаб, ба одамони имрӯза чӣ шудааст, ки ба қадри заҳмату эҳтироми гузаштагон намерасанд. Магар ин аз рӯи инсоф ҳаст, ки бо меҳанти шабонарӯзии худ, барои ободии як макон, як маҳал давр мезанӣ, кӯшиш мекуни, аммо баъд ба гӯшаи фаромӯшӣ меравӣ.

Аз ин хотир, ба сари баланд, муҳаббати бепоён, ифтихори баланд ва садои гӯшнавоз ба модари меҳнатю меҳнаткардаам гуфтаниям, ки зиҳи Модар! Зиҳи Модари ман ва дон, ки ту дар қалби мо фарзандон чо дорӣ ва маскангузини қалби абадии мо ҳастӣ. Ҳеҷ вақт навмед машав, ки имрӯз номи некат дар китобе сабт нест. Номӣ ту дар қалби мо фарзандон сабт шудааст.

Матлуба НАЗАРОВА,
ҷонишини декан оид ба тарбияи
факултаи филологияи хорҷӣ

МУВАФФАҚИЯТҲОИ 1 КАФЕДРА ДАР 1 СОЛ

Дар кафедраи илмҳои компютерӣ дар соли таҳсили 2016-2017 39 фанни таълимӣ дар зинаи бакалавр, 12 фанни таълимӣ дар бахши магистратура ва 2 фанни таълимӣ дар бахши доктор PhD мавҷуд аст. Аъзоёни кафедра дар соли 2016 пайваста дар озмуну семинарҳои донишгоҳӣ, шаҳрӣ ва ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, соҳиби дипломҳо ва ифтихорномаҳо гардидаанд:

1. Рафиев С.А. ва Одинаев А. бо ифтихорномаи ректори донишгоҳ барои маърузаи беҳтарин дар конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар мавзӯи "Нақш ва аҳамияти сармоягузорӣ дар рушди иқтисоди миллӣ";

2. Рафиев С.А. бо ифтихорномаи декани факултаи физика ва математика бахшида ба Рӯзи Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

3. Асоев М.А. бо "Диплом"-и иштирокчи озмуни "Лоиҳаи беҳтарини инноватсионӣ дар самти истифодаи техника ва технологияи навин дар раванди таълим" сазовор гардид;

4. Сулаймонов У.И. бо ифтихорномаи бахши ҷавонон, варзиш ва сайёҳии шаҳри Кӯлоб барои ишғоли ҷойи 3-юм дар озмуни шаҳрии "Презентатсияи беҳтарин", "Диплом"-и иштирокчи озмуни "Лоиҳаи беҳтарини инноватсионӣ дар самти истифодаи техника ва технологияи навин дар раванди таълим", "Ифтихорнома"-и Муассисаи давлатии "Маркази миллии патенту иттилоот"-и Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва "Ифтихорнома"-и озмуни ҷумҳуриявии олимони ҷавон "Навовари беҳтарин", дар шаҳри Хучанд сарфароз гардонид шудааст.

5. Умедаи Талаб бо "Дипломи дараҷаи 1" озмуни ҷумҳуриявии олимони ҷавон "Навовари беҳтарин", дар шаҳри Хучанд, Диплом ба мақоми "Кори беҳтарин" дар озмуни "Барномасозони ҷавон"-и Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Иттифоқи ҷавонони Тоҷикистон дар шаҳри Душанбе, "Диплом"-и Муассисаи давлатии "Маркази миллии патенту иттилоот"-и Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, "Диплом (дараҷаи 2)" озмуни "Лоиҳаи беҳтарини инноватсионӣ дар самти истифодаи техника ва технологияи навин дар раванди таълим" ва "Диплом (дараҷаи 2)" ва ҷои 1-уми "Ғолиби лоиҳаи "Бозёфт"-2016" Муассисаи давлатии "Телевизиони кӯдакону наврасон - Баҳористон" сазовор гардонид шудааст.

6. Суфиев Хайриддин бо "Ифтихорнома"-и Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои гирифтани ҷойи 4-ум сазовор гардонид шудааст.

Сафархон РАФИЕВ,
мудири кафедраи илмҳои компютерӣ

АҶОИБОТ!

1. Дар Арабистон умуман дарё нест!
2. Бештари писарон дар рӯз ва бештари духтарон дар шаб ба дунё меоянд.
3. Дар соли 1983 дар давлати Ватикан умуман тифл ба дунё наомадааст.
4. Ҳайвоне, ки худро дар оина нигоҳ карда мешиносад, ин маймуни шимпанзе аст.
5. Оксиди нитрогени 1-валентаро (N₂O) гази хандон мегӯянд.
6. Бозии футбол таърихи беш аз 2000 сола дорад.
7. Тезпарвозтарин парранда ин фароштурук аст.
8. Канада маънои "деҳаи калон"-ро дорад.
9. Суруди миллии дарозтарин аз Юнон аст.
10. Кубаро ҷазираи озодӣ мегӯянд.
11. Қиматтарин филми ҷаҳонӣ ин "Титаник" аст.
12. Аврупо маънои калимаи "ғуруб"-ро дорад.
13. Паррандаи паҳншудатарин дар ҷаҳон ин мурғ аст.
14. Японҳо ҳар рӯз 16 миллион чубчаи таомхӯрӣ истифода мекунанд.
15. Олимон муқаррар кардаанд, ки инсонҳо баъд аз 21-сол ном ва қиёфаи ҳамсинфашонро фаромӯш мекунанд.
16. Тимсоҳ барои ба қаъри об чуқуртар фуру рафтани санг истеъмоли мекунад.
17. Заңҳо хангоми кор кардан дар хона 11 км роҳ мераванд!
18. Оё медонед, ки зиёд истеъмоли кардани помидор шармгиниро аз инсон дур мекунад.
19. Бузургтарин мактуб дар Лондон аст, ки дарозии 5 метр ва паҳноии 2 метр аст.
20. Инсон ягона ширхӯре ҳаст, ки ба пушт хоб рафта метавонад.

Меҳрубону ТОҶИР, донишҷӯи соли
2-юми факултаи химия, биология ва география

ҶОНФИДОИ ЯТИМОН

Ҳайдарзода Сайҷамолӣдин 18.04.1989 дар яке аз деҳаҳои зебоманзараи ноҳияи Балҷувон дар оилаи деҳқон ба дунё омадааст. Таҳсилоти ибтидоиро дар зодгоҳаш гирифта, соли 2004 дар мактаб-интернати ҷумҳуриявии кӯдакони ятими деҳаи Саричашма ҳамчун хонандаи синфи 9-ум қабул гардидааст. Аз рӯзҳои аввали таҳсил ғамхориҳои беандозаи Ҳукумат ва Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро нисбат ба ятимон эҳсос намуда, дар назди худ мақсад мегузорад, ки дар оянда ба ятимон хизмат намояд. Ятимпарварии Президенти мамлакатро пешаи хеш намуда, соли 2008 дар мактаб-интернати ҷумҳуриявии кӯдакони ятим дар шаҳри Кӯлоб ба ҳайси мураббӣ фаъолияти кори хешро оғоз намуд. Аз рӯзҳои аввали фаъолияти кори Ҳайдарзода худро ҳамчун омӯзгори асил ва поквичдон нишон дода, миёни шогирдон ва ҳамкас-

бон эҳтироми беандоза пайдо намуд. Дар тамоми чорабиниҳои умумимактабӣ саҳми арзандаи хешро гузошта, ба ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ба як қатор ифтихорномаҳои мактаб-интернат сазовор гардидааст. Фаъолияти пешқадами омӯзгории Ҳайдарзода ба назар гирифта, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ӯро бо унвони Аълочии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон муносиб донистанд. Дар баробари ин, маъмурияти мак-

таб-интернат соли 2016 Ҳайдарзода ба вазифаи сармураббӣ мактаб-интернат таъин намуданд. Ҳайдарзода Сайҷамолӣдин пайвасти мегӯяд, ки: "Муқаддастарин хона дар дунё ин хонае ҳаст, ки дар он ятими тарбия мегирад ва муқаддастарин шахс шахсест, ки ятимро тарбия менамояд."

18-уми апрел Сайҷамолӣдин зодруз дорад. Роҳбарият ва ҳайати кормандони мактаб-интернат Сайҷамолӣдинро ба рӯзи зодрузашон табрику таҳният намуда, барояшон пеш аз ҳама умри дароз, имони комил, бурдборӣ ва сарбаландиҳои беназирро таманно доранд.

Роҳилиш НУРАҲМАТЗОДА,
директори мактаб-интернати
ҷумҳуриявии кӯдакони ятим
дар шаҳри Кӯлоб

МУАММО: ДАҶ СОМОНӢ АЗ КУҶО ПАЙДО ШУД?

Ман хонандаи синфи 11-ум мебошам. Рӯзе бароям зарурияти харидани куртаи варзишӣ пайдо шуд. Азбаски падарам дар хона набуд, ман аз рафиқам "А" панҷоҳ сомонӣ қарз гирифта, ба бозор рафтам, вале дар он ҷо фаҳмидам, ки пули қарзгирифтаамро гум кардам. Ноилоҷ аз шиноси дигарам "В" боз панҷоҳ сомонии дигар қарз гирифтаам ва ба бозор рафта, ба маблағи 30 сомонӣ як курта харидам. 20 сомонии боқи-

мондаро ба рафиқонам "А" ва "В" баргاردонидам (ба ҳаркадомаш 10 сомонӣ). Баъд аз ин, ҳисоб кардам, ки ман 50 сомонӣ аз "А" ва 50 сомонӣ аз "В" дар якҷоягӣ 100 сомонӣ қарз гирифтаам ва пас аз харид кардан ба "А" даҳ сомонӣ ва ба "В" даҳ сомонӣ якҷоя (20 сомонӣ) баргاردонидам. Қарзи боқимонда баробар аст ба 80 сомонӣ. Барои харидани курта 30 сомонӣ харҷ кардам. Аз ин ҷо мебарояд, ки 80 сомонии қарз ҷамъи 30 сомо-

нии харҷкарда баробар аст ба 110 сомонӣ.

Донишҷӯёни муҳтарам! Хоҳиш мекунам ба ман ёрӣ расонед, ки 10 сомонии дигар аз куҷо пайдо шуд?

ҶС: Хонандае, сари вақт ҷавоби ин муаммо меёбад, аз тарафи рӯзнома бо маблағи пулӣ қарздорӣ карда мешавад.

Сомонбахш АМИРӢ,
хонандаи синфи 11-и Мактаби
Президенти шаҳри Кӯлоб

ФАРЗАНД

Гунҷишқаки лучи бепарро пар додам,
Ман хонаи рашқу аларо дар додам.
Шукр, ки Худо дод маро тифли дигар,
Ман суннати ҷонро меҳри модар додам.
Бобоев САЙМУЪМИН,
нигаҳбони факултаи омӯзгорӣ

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчаи имтиҳонотие, ки соли 2013 Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи соли 3-юми факултаи иқтисод ва идора (таҳсилаи рӯзона) Муродов Манучеҳр додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

МАВЛУД МУБОРАК!

Маъмурият, ҳайати профессорону устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи "Анвори дониш" омӯзгорон ва командони зерини донишгоҳро, ки дар нимаи дуоми моҳи апрели солиёни гуногун таваллуд шудаанд, табрику таҳният гуфта, аз даргоҳи Яздони пок барояшон тансиҳатӣ, умри бардавом, сари баланд, тани неруманд ва дар қору фаъолиятшон комёбиҳои беназирро таманно доранд. **Бигузур ҳамеша чун кӯҳҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ хушбаён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҳофиз шуҳратманд ва чун Ҷомӣ хоксор бошед! Ҳеҷ гоҳ БАХТ ва ХИЗР қошонаи шуморо тарк насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Хушиву хурсандӣ, ки беҳтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон бод!**

Бигузур дар умратон баракат ва дар касбатон ҳалолкорӣ пайваста амалӣ гардад.

1. **ҲИСАЙНОВ ТЕШАХОН**, 16.04.1969, ассистенти кафедраи химия, н. Ш. Шоҳин, д. Симҷакон ҷ/д Саричашма;
2. **ХУШВАХТОВА ШАБНАМ**, 17.04.1987, ассистенти кафедраи география, ш. Кӯлоб, д. Тӯдакафш;
3. **РАӢНОИ НУРАЛИ**, 17.04.1992, ассистенти кафедраи молия ва бонқдорӣ, ш. Кӯлоб, кӯч. 1-уми май;
4. **НУРОВА НИГИНА**, 17.04.1989, ассистенти кафедраи забони русии умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб, кӯч. Борбад 13/15;
5. **ЯТИМОВ ҲОМИД**, 18.04.1989, сармутахассиси шуъбаи кадрҳо, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 9/29;
6. **ШАҲНОЗАИ СОДИҚ**, 18.04.1991, ассистенти кафедраи иқтисоди корхона ва соҳибдорӣ, ш. Кӯлоб, маҳ. С.Вализода 127;
7. **МУРТАЗОДА ҶУРАБЕК ҶАФАР**, 19.04.1991, ассистенти кафедраи забонҳои хориҷии умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб, д. Даҳана;
8. **ДОВУДОВА ЗУЛФИЯ**, 19.04.1973, лаборанти толори факултаи омӯзгорӣ, ш. Кӯлоб, маҳ. Борбад 20/39;
9. **НУРАЛИЕВА ФАЗИЛАМО**, 20.04.1972, танзимгари факултаи филологияи рус, ш. Кӯлоб, маҳ. Фирдавсӣ;
10. **ОДИНАЕВ ХОЛМУМИН**, 20.04.1962, сармуҳосибии донишгоҳ, н. Восеъ ҷ. Пахтакор, деҳаи Саричашма;
11. **НАЗАРОВА РУҶИЯМО**, 21.04.1971, котибаи ректор, ш. Кӯлоб, кӯч. А. Сафар, х.25;
12. **ИСУФОВ ШЕРДИЛ**, 21.04.1993, ассистенти кафедраи таърих ва ҳуқуқ, н. Ҳамадонӣ, деҳ. Сафедоб;
13. **ТАҶОЕВА САЙЛОНБӢ**, 22.04.1970, ассистенти кафедраи тарбияи томактабӣ, ш. Кӯлоб, кӯч. С. Сафаров;
14. **АЮБОВ НУРАЛИ**, 22.04.1933, саромӯзгори кафедраи забони тоҷикӣ, ш. Кӯлоб, кӯч. Киров, хонаи №159;
15. **НАЗАРОВ БАХТИЁР**, 22.04.1988, муаллими кафедраи таърих ва ҳуқуқ, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 11/52;
16. **НУРМАТОВ ҲИСОМУДДИН**, 23.04.1977, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ, ш. Кӯлоб, деҳ. Сангпар;
17. **ФАЙЗАЛИЕВА ФАРХУНДА**, 23.04.1993, ассистенти кафедраи забонҳои хориҷии умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб;
18. **КАМОЛОВ ФАРУХРУЗ**, 23.04.1993, ассистенти кафедраи методикаи забонҳои хориҷӣ, н. Муъминобод, деҳ. Деҳлоло;
19. **ДАВЛАТОВ ТОЛҚУН**, 23.04.1956, мутахассиси шуъбаи мониторинг ва назорати сифати таълим, ш. Кӯлоб, маҳ. И. Сомонӣ, х.27/28;
20. **ТАШРИФОВА МАВЛУДА**, 24.04.1968, мудирӣ дабирхона, ш. Кӯлоб, кӯч. Ш.Шоҳин, х.23/27;
21. **АШӢУРОВА ГУЛЧЕҲРА**, 25.04.1966, китобдор, корманди китобхона, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин, х. 22 к/в14;
22. **ХУДОЙДОДАВА ШАРОФАТ**, 26.04.1967, муовини ректор оид ба илм ва инноватсия, номзади илмҳои филологӣ, дотсент, ш. Кӯлоб, к. Ҳилоли Аҳмар;
23. **ИБРОҲИМОВА РУХШОНА**, 26.04.1979, ассистенти кафедраи география, н. Муъминобод, деҳ. Тутто;
24. **ДАВЛАТОВ МИРАЛИ**, 27.04.1980, сардори шуъбаи кадрҳо, н. Восеъ, деҳ. Гулистон;
25. **ҶАЛИЛОВА АНВАРБӢ**, 27.04.1981, ассистенти кафедраи забони тоҷикӣ умумидонишгоҳӣ, ш. Кӯлоб, маҳ. Обшорон, х. 26;
26. **САИДОВ АБДУЛЛО**, 27.04.1981, ассистенти кафедраи забони англисӣ, ш. Кӯлоб, ҷ. деҳ. Даҳана;
27. **ҶАЛИЛОВА МУШКИНИСО**, 27.04.1981, лаборанти кафедраи биология, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш.Шоҳин, хонаи 3.хуҷ.-18;
28. **МАҲСУДИНОВ РАМАЗОН**, 28.04.1989, ассистенти кафедраи забонҳои хориҷии умумидонишгоҳӣ, н. Восеъ, д. Сулҳобод;
29. **БАРОТОВ НИЗОМ**, 28.04.1950, ассистенти кафедраи журналистика, кӯч. Саросиёб, хоҷагии Назаров;
30. **КАРИМОВ ШУҲРАТ**, 29.04.1983, муаллими калони кафедраи забонҳои англисӣ, н. Муъминобод, маҳ. С. Сайфиддинов;
31. **АБДУЛОВ ДИЛШОД**, 30.04.1986, ассистенти кафедраи менеҷмент ва маркетинг, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 27кВ.16;
32. **МОҲШАРИФИ ЁҚУБ**, 30.04.1987, ассистенти кафедраи методикаи таълими забони хориҷӣ, ш. Кӯлоб, деҳ. Зарбдор.

ЗОДРУЗ МУБОРАК, ОМУӢЗГОРОН ВА КОРМАНДОНИ АЗИЗ!

АНВОРИ ДОНИШ

МУАССИС:
ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ
КӢЛОБ БА НОМИ
АБӢАБДУЛЛОҶИ РӢДАКӢ

САРМУҲАРРИР:
Ҷаҳонгир РУСТАМ

КОТИБИ МАСЪӢЛ:
Шамшоди ҶАМШЕД

МУШОВИРОН:
АБДУЛЛО ҲАБИБУЛЛО (профессор), С. КАРИМОВ (академик), М.О. ИБОДОВ (профессор), ҶУМӢАХОН АЛИМИЙ (профессор), С. ХОЛИҚОВ (н.и.к.), Ш. ХУДОЙДОДАВА (н.и.ф.), Д. САЙДАҲМАДОВА (н.и.п), М. АБДУЛЛОЕВ (профессор), С. МИРЗОЕВ (профессор), Б. ҶӢРАЕВ (м.к)

Нашрия дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти рақами 0011/рз 23.04.2014 аз нав ба қайд гирифта шудааст.

РӢЗНОМА
БО ЗАБОНҶОИ ТОҶИКӢ,
РУСӢ ВА АНГЛИСӢ

ТЕЛЕФОН:
Идора: (83322) 3- 31- 15
Мобилӣ: 918-334-442; 985-87-80-60

РӢзнома дар ҶДӢМ "Мега-принт" бо теъдоди 2000 нусха ҷоп карда шуд.

РӢзнома тариқи обуна дастрас мегардад.

НИШОНИИ МО:
735360. ш.Кӯлоб, кӯҷаи
С. Сафаров, 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj

САҲИФАБАНД:
Баҳриддин САҲИМАДОВ